სახალხო გაზეთი

№ 226 სამშაბათი, 8 თებერვალი, 1911 წ. წელიწადი მეორე. № 226

ანცხადების ფასი: ჩვეულებრივი სტრიქონი პირველ გვერდზე 30 კაპ. ოთხს 15 კაპ., უკანასკნელზე—10 კაპ. სხვა ადგილებიდან კაგკახიის გარეშე მიღებულ განცხადებათა ფასი: სტრიქონი პეტიტით ტექსტის წინ 20 კაპ., უკან—10 კაპ. ხაშგლოვიარო განცხადების დაბეჭდვა პირველ გვერდზე თითო ჯერ სადამდე 4 საათამდე ღირს 3 მ. 4 საათის შემდეგ მიიღება მხოლოდ თვით სტამბა „ხალხურ-ბან“-ში, მადათოვის კუნძულზე და ეღირება 4 მანეთი.

ანცხადებანი იმ პირთა, ფირმათა და დაწესებულებათაგან, რომელნიც კაგკახიის გარეშე არიან, ან მთავარი კანტორები და განყოფილებანი აქვთ, მიიღება მხოლოდ სავაჭრო სახლის ლ. და ე. მეტცლ და ამხ—ბის განცხადებათა ცენტრალურ კანტორაში მოსკოვში, მიასნიდკის ქ., ს. სიტოვისა და მის განყოფილებებში: პეტერბურგში—მოხსკაია 11, ვარშავაში—მარშალკოვსკის ქ. 130, პარიზში—ბირჟის მოედანი.

ხელის მოწერა და დასაბეჭდი განცხადებები მიიღება „სახალხო გაზეთის“ რედაქციაში და კანტორაში ყოველ-დღე კვირა-უქმეების გარდა, დილის 9 საათიდან 3—მდე. საღამოთი 5-დან 7-მდე.

ხელ მოწერილი წერილები არ დაიბეჭდება; დაბეჭდავი მცირე წერილები და კორესპონდენციები სულ არ ინახება; ინახება ერთის თვით მხოლოდ დიდი წერილები და მოთხრობები. პირადად მოლაპარაკება შეიძლება ყოველ დღე, კვირა-უქმეების გარდა, დილის 10 საათიდან ნაშუადღევის 3 საათამდე. ადრესის გამოცვლა 40 კაპ.

რედაქციის ადრესი: ტფილისი დიდი ვანქის ქ. N 12
ფოსტის ადრესი: Тифлисъ, почт. ящ. N 190.

ცალკე ნომერი ყველგან ერთი შაური.

დამატებიანი ნომერი (კვირისა) 7 კაპ.

ყოველ-დღიური საპოლიტიკო და საალიტერატურო გამოცემა.

ყოველდღიური საპოლიტიკო და სალიტერატურო

სახალხო გაზეთი

(კვირეულ სურათებიანი დამატებით).

გაზეთის ფასი დამატებიანათ ტფილისში და მის გარეთ აღნიშნულია პირველ სტრიქონზე და საზღვარ გარეთისა—მეორე სტრიქონზე:

წლ.	11 თვ.	10 თვ.	9 თვ.	8 თვ.	7 თვ.	6 თვ.	5 თვ.	4 თვ.	3 თვ.	2 თვ.	1 თვ.
8. 50.	8. —	7. 50.	6. 90.	6. 20.	5. 50.	4. 80.	4. —	3. 20.	2. 40.	1. 60.	— 80.
12. 8.	11. —	10. —	9. —	8. —	7. —	6. —	5. —	4. 50.	3. 50.	2. 50.	1. 25.

ცალკე ნომერი ყველგან ერთი შაური

დამატებიანი ნომერი (კვირისა) 7 კაპეიკი.

ადრესის გამოსაცვლელი ფასი 40 კაპ.

წმიდა ხელის მომწერს გაზეთის ფასი შეუძლიან გადაიხადოს ნაწილ-ნაწილადაც: ხელის მოწერის დროს 3 მან., 1 მარტისთვის 2 მან. 1 მაისისთვის 2 მან. და 1 ივლისისთვის 1 მან. 50

გაზეთის გამოწერა შეიძლება მხოლოდ ყოველ თვის პირველ რიცხვიდან და არა ნაკლებ ერთი თვისა.

რომ უფრო დაუბრკოლებლივ სრულდებოდეს დაკვეთა და თავის დროზედ კმაყოფილდებოდეს მოთხოვნილებანი, რომელიც თანდათან იზრდება, თამბაქოს ნაწარმოებზედ, ცნობილ ფირმის

სავაჭ. სახ. ნ. ი. ბოგზარჯიანცის ოვ-ბისა

ტფილისში

ქარხნის ყველა განყოფილება გავაფართოვეთ და

ახალი

გაუმჯობესებული მანქანები დავდგით.

(2—1044—2)

ოთხშაბათს, 9 თებერვალს ქვაშვეთის წმ. გიორგის ეკლესიაში გარდახდილი იქნება ნახევარ წლის წირვა და პანაშვიდი განსვენებულ ტფ. პოლკის პოდპოლკოვნიკის

სიმონ გიორგის ძის ერისთავისა,

რასაც მწუხარებით აუწყებენ ნათესავთა და ნაცნობთ **ძმები** და **დები**.

(1—446—1)

დღეიდან გამოდის ახალი ორ კაპიკიანი გაზეთი „ხალხი“

ადრესი: დიდი ვანქის ქუჩა, № 12.

ქართული თეატრი

ოთხშაბათს, 9 თებერვალს, გაიმართება ერთად-ერთი და უკანასკნელი

კონცერტი

პარიზის ოპერის არტისტ Michele D'Arial—მ. ი. **ნანობაშვილისა** საოპერო არტ. ქ-ნ **მ. ა. ნიკიტინ-კოლოტოვის** და სკრიპკაზე დამკვრელ **მ. ტ. ვასილიევის** მონაწილეობით აკომპანიმენტს დაუკრავს ქ-ნი **კენიგ ნანობაშვილისა.**

ბილეთები თეატრის კასაში ისყიდება.

დასაწყისი სადამის 8½ საათზე. (3—444—2)

ტფილისის ქალაქის გამგეობა

საყოველთად იუწყება, რომ ალექსანდრეს საქალაქო საავადმყოფოში (კანისა და ვენერიულ სნეულებათა) ათაშანგს პროფესორ ერლიხის 606 (სალვარსანით) სწამლობენ. ამ აპარატით წამლობის დროს, საავადმყოფოში მიღებულ გარდასახადის (6 მ.) გარდა ორი კვირის განმავლობაში, ავადმყოფნი პრეპარატის ფასსაც იხდიან—3 მანეთს. ხოლო ვასსერმანის სისხლის რეაქციის მოსახდენად—1 მ. 50 კ.

ცნობების მისაღებად უნდა მიმართონ საავადმყოფოს გამგე—ექიმს ს. ს. ისტამანოვს, დილის 7—12 საათამდე. (2—1045—1)

ტფილისის კერძო სამკურნალო

გაფართოებულია და სტაციონალური განყოფილება

მოწყობილია 50 საწოლით.

განსაკუთრებითი სამშობიარო განყოფილება.

ქსენიევის ქუჩა, საკუთარი სახლები № 7, „ვეტცელის“ სასტუმროსთან.

ტელეფონი № 500.

სტაციონარულ ავადმყოფთა მიღება ყოველთვის შეიძლება დღეც და ღამეც.

ხაამბულატორო ავადმყოფებს მიიღებენ სპეციალისტი ექიმები:

ლამბაშიძე ვ. დ.: შინ. და ბავშვ. ყოველ-დღე; გარდა კვირისა 11—12 საათ.

ბელოვანიშვილი მ. ა. ნერ. და ელექ., ორშ., და პარ. 10½—11 ს.

ბურკო ვ. ა. შინაგ. შაბ. 1—2 ს. და კვირას 11—12 საათ.

კარშინი ა. ა. კან. და ვენ., ყოველ-დღე კვირას გარდა 2½—3½ ს.

მაღალაშვილი ვ. ვ. შინ., სამშ. და შაბ. 10—12 ს.

ქიქოძე ტ. ხ. შინაგანი. ორშაბათობით და ოთხშაბ. 9—10 ს.

მანსვეტოვი ვ. მ. შინ., ორშ., ოთხშ., და პარასკ. 1—2 ს.

მუსხელიშვილი ვ. ხ.—თვალისა, ორშაბ., ოთხშაბ. და პარასკ. 2—2½ ს.

შელიგეშვილი. ნ. მ. ქირურ. და დედაკაც. ყოველ-დღე 10—12 ს.

ფირადოვი რ. ბ. ქირურ. ყოველ-დღე 12—1 ს.

პაპოვი ვ. ა. ყურ., ყელის და ცხვირის ყოველ-დღე 2—2½ ს.

სოხოლევსკი ვ. ვ. ქირურ., ყოველ-დღე, 9—11 ს.

სულაგოვი ა. ი. სამშობიარო და ქალის 12—1 ს.

სამკურნალოს აქვს მოწყობილი

წამლობა „606“-ით

(Erlich-chata) საკუთარი მიკროქიმიურ და ბაქტერიოლოგიური ლაბორატორია, რომელსაც განაგებს ექიმი ე. გ. ფედოროვი.

რჩევა ღირს 50 კაპ., საწოლები 2 მანეთიდან დაწყებული. ოპერაციები, კონსულტაციები, ელექტრონით წამ., მასსაჟი, ყვავილის აცრა, ძიძათა შემოწმება და სხვა შეღავათ. საფასურით. (200—ნ.—388)

ექიმი ძ. ძუთაისში თ. ტყეშელაშვილი

იღებს შინაგან და სპეციალურად ვენერიულ, საშარდე და სასქესო ორგანოთა სიფილისის და კანის სნეულებით ავადმყოფთ. 9—12 ს. 6—8 საღ., ტფილისში ქ. ყირაღოვის ხაზი, (50—1 5—1

ექიმი ა. ნ. დიასამიძე

განისა და ვენერიულ ავადმყოფებს იღებს ყოველ-დღე დილით 2—1 ს. საღამ. 6—7 ს. ზუთშაბათობით მხოლოდ დილით 8—9 ს. კვირაობით ავადმყოფებს არ იღებს. მიხაილოვის ქ. N 4, ხაზი გაბაშვილისა. (ბ)

ვაგზლის კერძო სამკურნალო

კარედან ყოველ-დღე მოსიარულე ავადმყოფთათვის.

ვოგზლის ქუჩა, № 8, ს. ენფიანჯიანცისა, ტელეფონი № 695.

ვ. ვაშაყმაძე—ყოველ-დღე 9—11 ს. კბილის ავადმყოფ.

შ. ა. მიქელაძე—ყოველ-დღე, შინაგ. და ბავშვ. ავად. 1—2 ს.

ა. ნ. დიასამიძე—ყოვ. დღე, 11½—12½ ს. სიფილისი, კანისა და ვენერ.

ნ. ს. მელიქიშვილი—ყოველ-დღე, ქირურგ. და ქალებისა, 1—2. ს.

ა. ბოლოგა—ყელ., ყურ., ცხვირ. და ყოველ-დღე 12—1 ს.

ტერ-ნიკოლოსოვი ფ. ვ.—შინაგ. და ბავშვ. ოთხშაბათობით და კვირობ. 11½—12½ საათ.

ე. ვ. ფედოროვი—ყოველ-დღე, ოთხშ. და კვირის გარდა, 11—12 2 ს. შინაგანი და ბავშვების ავადმყოფობანი.

მიკროსკოპიული, ბაქტეროლოგიური და ქიმიური გამოკვლევანი; აგრეთვე ყვავილის აცრა და ძიძების გასინჯვა. ფასი რჩევისათვის 50 კაპ.

ოპერაციები და კონსილიუმი მოსიგებით (წლ.—ნ.—552)

სამკურნალო

სპეციალისტ სამწედრო ექიმებისა გარედან მოსიარულე ავადმყოფთათვის. ანქის დიდი ქუჩა, N 3. ალექსანდრეს, ბადიხ მაზლოვლად, ტელეფონი N 483.

ფასი რჩევისათვის 50 კაპ.

ავადმყოფთა მიღება 9½-დან 5 ს.-დე.

ი. მ. ახპისოვი. ცხვირ., ყელ. და ყურისა. ყოველ-დღე 1—2 საათამდე.

ვნუკოვი—ქირურგ. ყოველ-დღე 12-1 ს.

დ. გრეიცი—თვალისა, ყოველ-დღე 1—2 ს.-მდე.

მოხნე—ბავშვთა, შინაგ. ავადმყ. ყოველ-დღე, გარდა კვირა უქმისა 1½—3 საათ.

ნოვიცკი—ბებია ქალებ., ყოველ-დღე 1—2 ს.

კალამკაროვი—ქალის ავად. ყოველ-დღე, გარდა ხუთშაბათისა, 12—1 ს.

უკლადნიკოვი—შინაგ. ავად. ყოველ-დღე 4—5 საათ.

რიდელი—შინაგ. ავად. და ბავშვ. ყოველ-დღე, გარდა ხუთშ. და კვირისა 12—1 საათ.

თეთრაძე—სიფ., ვენერ., კან. ყოველ-დღე 1—3 საათ.

ჩუდნოვსკი ი. ნერვ., სულ., ელექტრო-ტერაპია, ყოველ-დღე გარდა კვირა-უქმისა 11½—12½ საათ.

რუდენკო—შინაგ. და ბავშვ. ხუთშაბ. და კვირაობით 3—4 ს.

ვეხელოვოზნოროვი ნ. ნ.—ქირურგ. ავად. ყოველ-დღე 2—3 საათ.

იოხელიანისა—ქალ. ავად., ორშაბათ. ოთხშ., პარასკ., კვირა 11—12 საათ.

ლიმონი—კბილის ავად. ყოველ-დღე 9—11 საათამდე.

დ. ა. მხიტარიანცი—სიფ., ვენერ., დილის 9 საათ. 10 ნახევარ ს. ყ.-დღ.

ყალამბაროვი—ნერ., ელექტრო-ტერაპ., ყოველ-დღე 2—3 საათ.

წამლობა „606“-ით.

კონსულტაცია, მასსაჟი, ყვავილის აცრა, ოპერაცია, ანალიზი, ჰიპნოზი, ძიძებისა და მოსამსახურეთა გასინჯვა შეთანხმებით. სიფილისის (ათაშანგის) გამოკვლევა სისხლში პროფ. ვასსნარის შრატით. (100—ნ.—50)

ძ. ძუთაისში

ქირურგიული და დედათა სნეულების

საავადმყოფო

სამშობიარო განყოფილებით **ექიმის**

ივ. ბოკერიასი

გიმნაზიის ქუჩა, თეატრის პირდაპირ.

იქვე წამლობენ სიფილს პროფესორ ერლიხის ახალი საშუალებით „606“. (30—405—34)

ექიმი კბილისა **ნინო რცხილაძე**

იღებს ავადმყოფთ დილით 9—2 საათამდე. საღამ. 5—7 საათ. იზმაილოვის ქ. N 2.

ექიმი ვ. ს. მუსხელიშვილი

იღებს თვალებით ავადმყოფებს ყოველ-დღე დილით 9-დან 11-მდე. ვორონინის ქ., № 9. (ბ)

ელექტრონისა და რენტგენის სამკურნალო

მიხეილ გედევანიშვილისა

ავადმყოფებს იღებს ყოველ-დღე დილ. 12—1 ს., საღ. 6—7 ს., კვირაობით კი მხოლოდ საღამოთი 6—7 საათამდე. განინჯვა და გადაღება რენტგენის სხივებით. ვერა, ყორღანოვის ქ., N 20. (0—ნ.—41)

ექიმი ჯ ა ფ ა რ ი ძ ე

ძ. ქუთაისში

იყვანს ყურის, ყელის, ცხვირის, ბავშვების და შინაგანის სნეულებით ავადმყოფებს ყოველ-დღე. ტფილისის ქუჩა, სახლი თავ. ნიკარაძისა. (თ.—188—78

ექიმი შ. ა. მიქელაძე

იღებს შინაგან და ბავშვთა სნეულებიანი ავადმყოფთ ყოველ-დღე საღამოს 5 ნახ.—6 ნახ. საათამდის. კახეთის ქ. ტელეფონი N 816.

ექიმი რ. დ. მაჩავარიანი

იღებს ავადმყოფთ ყოველ-დღე დილით 8—11 საათამდე და საღამოს 6—8 საათამდე ბაგინოვის ქუჩა N 7. თ.—189—81

ექიმი ე. ვ ა შ ა კ ი ძ ე

იღებს შინაგან სნეულებით ავადმყოფებს. დილით 8—9 ს., საღამოთი 5—7 ს. გოგოლისა და ბატარეინის ქუჩების კუთხე N 24. 0—310

ექიმი კბილისა **ალ. სოლოღაშვილი**

იღებს ავადმყოფებს 9—2 ს. და 5—7 ს. ყოლოყინის ბრუნვ. N 12, სახლი მდივნისა. (ბ)

ქ. ბოლოი

კალანდაძის წიგნის მაღაზიებში იყიდება ჟურნალ გაზეთები:

1) სამეფო ქუჩაზედ და 2) ტფილისის ქ., ხაზინასთან. (2—2)

ტფილისი, 8 თებერვალი

რუსეთი და ჩინეთი. გუშინ ჩვენ გაზეთში დაბეჭდილი იყო ის წინადადება, რომელიც რუსეთის მთავრობას გაუგზავნია ჩინეთის მთავრობისთვის. „უკანასკნელ დროს წარმოებულმა მოლაპარაკებამ დაარწმუნა საიმპერატორო მთავრობა, რომ ჩინეთის მთავრობა 1881 წელს დადებულ სავაჭრო ხელ-შეკრულობას ანგარიშს არ უწევს... საიმპერატორო მთავრობა იმ აზრს დაადგა, რომ რუსეთსა და ჩინეთს შორის ძველთაგანვე არსებული მეგობრული განწყობილების გაგრძელება შეუძლებელი ლა ხდებაო“, სწერია სხვათა შორის ამ მიწერილობაში. ამის შემდეგ რუსეთის მთავრობა ჩინეთს აძლევს განსაზღვრულს წინადადებებს, რომელთა ასრულება მას აუცილებელ საჭიროებად მიაჩნია და ბოლოს დასძენს, „საიმპერატორო მთავრობას თავის მოვალეობად მიაჩნია ჩინეთის მთავრობა გააფრთხილოს, რომ თუ აღნიშნული ექვსი მუხლი, ან რომელიმე მათგანი მან საკალდებულოდ არ ჩასთვალა, ეს დამადასტურებელი იქნება, რომ ჩინეთს ჩვენთან კეთილ-მეზობლურ განწყობილების გაგრძელება არა ჰსურს, რასაც ხელ-შეკრულობა მოითხოვსო. ამ შემთხვევაში საიმპერატორო მთავრობა ჩინეთის მიერ შელახულ უფლებათა აღსადგენად მოქმედების თავისუფლებას იტოვებს და ისე მოიქცევა, როგორც საჭიროდ მიიჩნევს“.

არ შეიძლება ამ სტრიქონების წაკითხვის დროს მკითხველის ყურადღება არ მიიპყრას იმ კილომ, რომლითაცაა დაწერილი მთავრობის ულტიმატუმი. განსაზღვრული ხელ-შეკრულობა არსებობდა და, რა თქმა უნდა, თუ ჩინეთი ამ ხელ-შეკრულობას არ ასრულებს, მთავრობა ვალდებულია პასუხი მოსთხოვოს. მაგრამ კილო ამ დოკუმენტისა გვაფიქრებინებს, რომ საქმე მარტო ამ ხელ-შეკრულობას არ შეეხება და ჩინეთიც სულ სხვა მოსაზრებით დაარღვევდა ხელ-შეკრულობას.

ამ ბოლო დროს ჩინეთში საკონსტიტუციო მოძრაობა დაიწყო. ამას კი შედეგად ის მოჰყვა, რომ ჩინეთმა ევროპის სახელმწიფოთა გავლენისაგან თავის განთავისუფლება მოინდომა. რუსეთს კი დიდი სურვილი აქვს გააძლიეროს თავისი გავლენა. იაპონიასთან რუსეთის დაახლოვებამ, რომელიც ამ უკანასკნელ დროს მოხდა, ჩინეთში ექვები დაბადა, ვაი თუ ჩვენს მიზანს ვერ მივაღწიოთ და ევროპის სახელმწიფოებმა კვლავ მაგრად გაიდგან ფესვები ჩვენს საზღვრებშიო. ეს გარემოება და სულიერი განწყობილობა ჩინეთის დიპლომატებში ჰბადებდა ექვებს, რომელთა შეღეგადაც შეიძლება ჩაითვალოს 1881 წლის ხელ-შეკრულობის უყურადღებოდ დატოვება.

დანამდვილებით ჯერ-ჯერობით არაფრის თქმა არ შეიძლება. რანაირს მიმართულებას მიიღებს რუსეთ-ჩინეთის დამოკიდებულება, ამას მომავალი გვიჩვენებს, დღეს კი არ შეგვიძლიან არ აღვნიშნოთ, რომ შორეული აღმოსავლეთი კვლავ ყურადღების ცენტრად გადაიქცევა.

სახელმწიფო სათათბირო

(მეტყრბურგის დეპეშათა საგანტლსაგან).

თ-დი ვოდკინსკი თავმჯდომარეობს. ლოთობასთან საბრძოლველ კანონ-პროექტზე თათბირობენ.

მორიგ საკითხად ის მუხლია, რომელიც არყის ფარულ ვაჭრობასა და სასჯელს განმარტავს.

კლიმოტოვიჩი. იმ ებრაელ-სირიჯებს, რომელთაც ხელმეორედ მოიასწრობენ არყით ჩუმად გასყიდვაზე, სასამართლოს მიერ გადაწყვეტილ სასჯელის გარდა, იმ სოფელში ცხოვრება აუკრძალონ.

ბულგინი. მემარჯვენენი ამ პროექტს ხელზე იხვევენ, სადაც დღეს ცხოვრების უფლება აქვთ.

მოშხსენებელი ბარონ მეიენდორფი. საქციზო დებულებაია 1112 და 1114 მუხლთა მაგიერ უნდა დაწესდეს მე-5 მუხლი სასჯელთა ღებულების მე-14 ნიშნით, რომლის ძალითაც არყის ჩუმად გამყიდველნი ისჯებიან სამის თვიდან 1 წლამდე დაპატიმრებით, ან 50—1000 მან. დაჯარიმებით. კომისიის აზრით, ლოთობასთან საბრძოლველად უმჯობესი იქნება მეთვალყურეობა საქციზო მოხელეთა ხელიდან საყოველთაო პოლიციის ხელში გადავიდეს.

დერეგ. 1112 და 1114 მუხლთა დატოვების მომხრეა.

ფინანსთა მინისტრის ამხანაგი ნოვიცკი. არყის ფარულად გაყიდვის წინააღმდეგ ბრძოლა დღესაც საქციზო მოხელეებთან ერთად პოლიციასაც ევალება. უმჯობესია მეთვალყურობა ისევ საქციზო მოხელეთა ხელში დავტოვოთ.

კარკაგნინკო. ჩუმად არყის გამყიდველთ პირველად 100 მანეთით ან 6 თვით დატუსაღებით ისჯებოდეს. ხოლო—შემდეგ 3000 მანეთით, ან 1 წლით დაპატიმრებით.

ჩიდიშევი. ამ საქმის მეთვალყურობა პოლიციას უნდა დაეკისროს.

ეშესკოფოსი მიტროფანე. საჭიროა საერთოდ ყველა მაგარ სასმელების წინააღმდეგ ბრძოლა, როგორც არყისა და ღვინის, ისე ლუდის წინააღმდეგ. ლუდხანებს უფრო მეტი ვნება მოაქვთ, ვიდრე სახაზინო არყის დუქნებს.

კამათის შემდეგ მე 1112 და მე-1114 მუხლს სამოსამართლო რეფორმათა კომისიის რედაქციით ღებულობენ და ლერხეს წინადადებისამებრ ეს მუხლები სასჯელთა დებულებაში გადაიქცევა.

მორიგ საკითხად მე-51 მუხლია მე-16 ნიშნით, რომელიც მათრობელა ნივთიერებათა გაყიდვის დევნას განმარტავს.

მეენდორფი. ამ მუხლის გამორიცხვის წინააღმდეგია.

მინისტრის ამხანაგი. საჭიროა ამოიშალოს დევნა ჩინეთის არყისა და ბურახის გასყიდვისა, ვინაიდან კანონით უკვეისჯებიან.

მარკოვნინკო. მათრობელა ნივთიერებათა გასყიდვის ძირითადი მოწინააღმდეგეა.

მურზაევი. ყირიმის ბურახი მათრობელა არ არის, ორი დღე-ღამე

რომ გაბმითა ჰსვათ, არ დაგათრობთ (სიცილი) იგი მხოლოდ გამაგრილებელი სასმელია. ამისათვის მათრობელა სასმელთა და ნივთიერებათა სიაში ნუ ჩაჰრიცხავთ.

კარიკატურა. მათრობელა ნივთიერებათა სიაში ეფერიც შევიტანოთ.

766 ხმით 59 წინააღმდეგ (22 თავი შეიკავა) მე-51—მუხლი მე-10 შენიშვნით მიღებულია.

სადამოს სხდომა.

ბებეჭკორი თითქმის თვეზე მეტია, რაც ქუთაისის გუბერნიასა, და სოხუმ-ბათომის ოლქებში დიდ-თოვლობისა და ნამქრებისაგან მოსახლეობა უკიდურეს გასაჭირშია. ეს გაჭირვება იმატებს, რაკი ცოტა ჩამოთბება, დამდნარი თოვლი ნიავ-ღვრებად იქცევა და არე-მარეს წაჭლეკავს.

სოც.-დემოკრატები ამის გამო სათათბიროს მოაგონებენ, რომ კავკასიის ადმინისტრაცია მასზე არაფერსა ზრუნავს, და მთელი მოსალოდნელი უბედურებაც ადგილობრივ ადმინისტრაციას დაედება კისრად.

შრომის ჯგუფის შეკითხვას ჰკითხულობენ მინისტრთა საბჭოს მიერ 11 თებერვალს გამოცემულ ცირკულიარის თაობაზე, რომელიც სტუდენტთა მოძრაობითა და პროფესორთა გადადგომით იყო გამოწვეული.

ბუჯეტი. ეს საკითხი სწრაფ-განსახილველია. მინისტრთა საბჭოს ცირკულიარი 1905 წ. 27 აგვისტოს უმაღლეს ბრძანებას აუქმებს და არამც თუ მარტო ფორმალურად არღვევს კანონს, არამედ უმაღლეს სასწავლებლის არსებობას მთლად ძირს უთხრის.

ნოვიცკი მეორე სწრაფ-განხილვის წინააღმდეგია, რადგანაც საკითხი ფრიად რთულია და უმჯობესია ჯერ კომისიამ განიხილოსო. არსებულ არეულობაში ახალგაზდობას ვერ გავამტყუნებთ, დამნაშავენი მათი წამქეზებელნი ბრძანდებიან, რომელნიც საათაბიროში მარცხნივ სხედან. ორატორი წინადადებას იძლევა წამქეზებელთა წინააღმდეგ განსაკუთრებული კანონი შეიმუშაოს.

დიახნიცკი. მთავრობის მიერ მიღებული ზომები უმაღლეს სასწავლებლის ღირსებას ამცირებს და ისეთს პირობებსა ჰქმნის, რომ ადამიანს თავისი მოვალეობა ველარ შეუსრულებია. ამისათის იგი სწრაფ-განხილვის მომხრეა.

სკორობადსკი. უნივერსიტეტში დიდი ხანია გამეფებულია უმცირესობის პოლიტიკა და ძალმომრეობა, რადგანაც მათ სწავლა არა ჰსურთ.

ბებეჭკორი სალომს უძღვნის სტუდენტთა მოძრაობას, როგორც საზოგადოებრივ გამოფხიზლების მოასწავებელს და აცხადებს, ამ არეულობის სათავე დღევანდელ სოციალ-პოლიტიკურ ცხოვრებაშია დამარხულიო. სტუდენტობას ანგარიში უნდა გაეწია მთავრობის მოქმედებისათვის.

155 ხმით **95** წინააღმდეგ ამ შეკითხვის სწრაფ-განხილვა უარ-ჰყვეს.

შემდეგი სხდომა ორშაბათს მოჰხდება.

სტუდენტების მოძრაობა

დეპეშა

პეტერბურგის დეპეშათა სააგენტოსაგან

ოდესა. უნივერსიტეტის სამი სტუდენტი, არეულობაში მონაწილეობის მიღებისთვის სამი თვით დაატუსაღეს.

პეტერბურგი. უნივერსიტეტის შიგნითა შენობებიდან პოლიციელები გაიყვანეს. ლექციების კითხვის ნებას არ აძლევენ. სტუდენტები სტვენითა ხვდებიან იმ პროფესორებს, რომელთაც სურთ ლექციების კითხვა. ნაშუადღევის ორ საათზე ოთახებში დაიკიეს ერთ-გვარი სითხე, რომელიც თვალებსა სწვავს. რექტორს, პრორექტორსა და პროფესორებს უნდოდათ სტუდენტებთან მისულიყვნენ დასამშვიდებლად, მაგრამ ვერ მოაერხეს, რადგანაც ჰაერი მოწამლულ გაზებითაა გაჟღენთილი.

ქალთა უმაღლეს კურსებზე ზოგი ლექცია შესდგა, ზოგი კი—ვერა.

მოძრაობაში მონაწილეობის მიღებისთვის **392** სტუდენტი უნივერსიტეტიდან დაითხოვეს.

ტომსკი. უნივერსიტეტის შესავალ გასავალებს პოლიცია იფარავს. ქიმიურ ობსტრუქციის მოხდენაც სცადეს. უნივერსიტეტში მივიდა ოლქის მზრუნველი პრუტჩენკო.

ოდესა. მეცადინეობა უნივერსიტეტში წესიერად მიდიოდა. იურიდიულ ფაკულტეტზე ჩვეულებრივზე მეტი სტუდენტობა დაესწრო.

მოსკოვის უნივერსიტეტიდან პროფესორები გარბიან, სამსახურიდან გადადგომის ქაღალდი შეიტანეს პროფესორებმა: როტმა, ნოვგოროდცევმა, ვორსმა, ბაუენოვმა, ცერასსკიმ და მოლოდზეევსკიმ. პროფესორი კლიუჩევსკი მძიმე ავად გახდა. უნივერსიტეტი უდაბნოს ემსგავსება, თუმცა ოფიციალურად ღიაა („კასპი").

ხარკოვიდან სტუდენტობა სახლებისკენ ეშურება. კიევსა, ოდესას, სარატოვსა და იაროსლავში ლექციებს მეტად მცირე მსმენელი ჰყავს. ეკატერინოსლავის სამთო ინსტიტუტმა გაფიცვა გადასწყვიტა. (კასპი).

დეპეშები

(პეტერბ. დეპეშათა სააგენტოსაგან)

საზღვარ-გარედ.

6—7 თებერვალი

პარიზი. „მატენის" აზრით, რუსეთმა ჩინეთს ზომიერი და საფუძვლიანი მოთხოვნილებანი წაუყენა. საფრანგეთი და ყველა სახელმწიფონიც მას მხარს დაუჭერენ, ვინაიდან იციან, თუ ჩინეთი ვალდებულებათა აღსრულებაში რა ჯიუტიაო. დიპლომატიურ წრეებში არა სჯერათ, ვითომც რუსათი აზიაში ავანტიურას აპირებდეს. ამის თავდებად სტოლიპინის ფრთხილი და წინდახედული პოლიტიკა მიაჩნიათ. ასეთსავე აზრს გამოსთქვამს „რესპუბლიკა", „რადიკალი" და „ჟურნალი".

ლისაბონი. ფინანსთა მინისტრმა და საფრანგეთის ელჩმა საფრანგეთ-პორტუგალიის სავაჭრო ხელშეკრულებაზე ხელი მოაწერეს.

ბერლინი. გაზეთების აზრით, ჩინეთი რუსეთს დაუთმობს, რადგანაც მასთან გამკვლავებას ვერ შეიძლებსო.

ლონდონი. „მორნინგ პოსტის" აზრით, ჩინეთი რუსთან შუღლის გამოწვევით ვერაფერს მოიგებს. „დეილიზიუზი" რუსეთის მოთხოვნილებას აგრესიულს უწოდებს და იმედი აქვს, ინგლისი რუსეთს მხარს არ მისცეს.

პეკინი. რუსეთის ელჩმა ჩინეთის მთავრობას მოსთხოვა ჟამთან საბრძოლველად ერთად ვიმოქმედოთო. უცხოეთის ელჩებს თავის მთავრობათაგან მიწერილობა მოუვიდათ, რუსეთის მოთხოვნილებათ მხარი დაუჭირეთო.

იოკოგამა. პეკინში მყოფ იაპონიის წარმომადგენელს ებრძანა ჟამის მოსასპობად რუსეთის ელჩთან ერთად იმოქმედოს.

ყუანენძი. რუსებსა და იაპონელებს მხოლოდ საელჩოთა დამოწმებით უშვებენ ქალაქში.

ათინა. ვენიზელოსმა პალატაში განაცხადა, დიქტატურის შემოღებას არ ვაპირებთო.

სოფია. საერო კრებამ კონსტიტუციის ცვლილებათა პროექტი მესამე წაკითხვის შემდეგ მიიღო.

ბუდაპეშტი. მინისტრ-პრეზიდენტმა განაცხადა, თუმცა მეტად სამძიმოა, მაგრამ აუცილებელია გერმანიასთან კავშირის განგრძობაო.

პარიზი. აფრიკაში, ტატის მახლობლად, სულთან სენუსისა და საფრანგეთის ჯარს შეტაკება მოუხდათ. სულთანი, მისი სამი შვილი, სარდლები და 300 მეომარი მოჰკლეს, 400 დაუჭრეს. ფრანგებს, 8 მეომარი მოუკლეს, 2 აფიცერი და 18 მეომარი დაუჭრეს.

პარიზი. მონაკოსა და ნიცცას შუა, შალიაპინს მატარებელში 6 რუსი ანარქისტი დაეცა. შალიაპინი გადარჩა.

ბუდაპეშტი. ვენგრიის დელეგაციამ გარეშე საქმეთა სამინისტროს ხარჯთ-მღრიცხველი მიიღო და ერენტალს ნდობა გამოუცხადა.

რომი. პროფესორი გალეოტტი (ნეაპოლელი) ბანჯურიის ჟამთან შებრძოლ საერთაშორისო კომისიის წევრად დანიშნეს.

პეკინი. ოფიციოზურმა გაზეთმა რუსეთის მოთხოვნილებანი უკომენტარიოდ დაბეჭდა.

გამარი (ნორვეგია). სასწრაფო დოღში რუსმა სტრუნნიკოვმა გაიმარჯვა. მან 18 წ. 1000 ადლი გაირბინა.

სტამბოლი. ვაჭრობის მინისტრად ნაიმ-ბეის ასახელებენ, განათლებისა—დეპუტატ-პუბლიცისტ იზმაილ-ხაკიბაბან-ზადეს.

თავრიზი. გენერალ გუბერნატორის ბინაზე მყოფ რაჰიმ-ხანსა და მის მხლებლებს, გენერალ გუბერნატორის ბრძანებით იარაღი აჰყარეს და ძლიერი დარაჯი მიუყენეს.

პარიზი. სტამბოლიდან მიღებულის ცნობით, ოსმალეთის სესხზე მოლაპარაკება საფრანგეთის თანხმობით სწარმოებს. რკინის გზის საქმე საფრანგეთის მრეწველობის წარმომადგენელთა ხელში იქნება.

სტამბოლი. ოსმალეთ-ბულგარიის შორის ნაოსნობისა და საქონლის შეზიდ-გაზიდვაზე შეთანხმება მოჰხდა. მალე სავაჭრო ხელ-შეკრულებაზედაც განაახლებენ მოლაპარაკებას.

რუსეთი

ბაქო. საშინელ ყინვებს უმუშავრობა მოჰყვა. უსაქმოდ რამდენიმე ათასი დარჩა.

პეტერბურგი. მინისტრთა საბჭომ დაადგინა, ჟამის მოლოდინის გამო ვლადივოსტოკის სამუშაოებზე მხოლოდ ადგილობრივი კორეელნი მიიღოს. ჩინელებს სულ არ მიიღებენ. პეტრეპავლოვის სამუშაოებზე უცხოელთ არ გააჭაჭანებენ.

სუხუმი. ქარბუქმა სოფ. ფსიოთხაში ბევრი სახლი დაანგრია, 16 კაცი დაიტანა და აუარებელი შინაური საქონელი. გემებზე ბევრი ხალხი და ოთხფეხი დაღუპულა. მცხოვრებნი დიდს გაჭირვებაში ჩაცვივდნენ. მიმოსვლა მეტად ძნელია.

ნოვოჩერკასკი. ექიმთა კრებამ დაადგინა, ასტრახანის გუბ. საზღვრებზე ჟამის სამეთვალყურო სადგური გაიმართოს.

პეტერბურგი. მინისტრთა საბჭომ სათაბიროში წარსადგენად მოიწონა საზღვაო სამინისტროს მოთხოვნილება, რათა 129,200,000 მანეთი გადაიდოს ახალ 4 გემის აშენებისათვის: ეს გემები 1911-1915 წ. უნდა დამზადდეს.

„რეჩის" 34 ნომერი აკრძალეს. რედაქტორი დებულებათა 1034 მესამე მუხლის ძალით პასუხისგებაში მისცეს.

პეტერბურგი. ობრიენ-დეფლესსის მეუღლე, პარასკევ დილითადვე ზოდ დაიკარგა. შაბათ საღამოს იგი შემთხვევით ნახეს კონძულებზე მოხეტიალე... შეშლილობის ნიშნები აქვს.

ახალი ამბები

ტფილისი

✦ კვირას, 6 თებერვალს, კახეთის რკინის გზის საზოგადოების ერთმა დამაარსებელთაგანმა ინჟინერმა თავ. ი. ზ. ანდრონიკაშვილმა საზოგადო კლუბში ვრცელი რეფერატი წაიკითხა კახეთის რკინის გზის შესახებ. პირველად რეფერენტმა აღნიშნა ისტორია ამ დიდმნიშვნელოვან საქმის დაწყებისა. შემდეგ ჩამოთვალა სამი ვარიანტი კახეთის რკინის გზის მიმართულებისა. უპირატესობა არგუნა ინჟენერ ადრიანოვის მიერ გამოკვლეულ მიმართულებას და დაასახელა მოსალოდნელი რაოდენობა ამ გზაზე გადასაზიდ გადმოსაზიდ საქონლისა. რეფერენტის გამოანგარიშებით, ამ გზით კახეთიდან გამოტანილ იქმნება 10 მილიონი ფუთი საქონელი, ხოლო შეტანილ იქმნება $1^1/_2$ მილიონი. ნაღდი მოგება გზას წელიწადში 400 ათასი მანეთი ექმნება. თავ. ანდრონიკაშვილი შეეხო აგრედვე კონცესიის განაღდების საკითხს. რეფერენტის შემდეგ საუბარი უნდა გამართულიყო ამავ საგნის გამო, მაგრამ, რადგან დაგვიანებული იყო, მომავალ შაბათისთვის კადაიდო.

✦ **დღეიდან ტფილისში გამოდის ახალი ყოველ-დღიური ორკაპიკიანი გაზეთი „ხალხი".**

✦ ი. ე. კაშურედაძეს, რომელმაც გიმნაზიის დირექტოროპას თავი გაანება, 6 თებერვალს ტფ. პირველ სავაჟო გიმნაზიის მოწაფეების მშობელთა საბჭომ ადრესი მიართვა, რომელშიაც საბჭო დაწვრილებით აღნიშნავს ბ-ნ გამყრელიძის ნაყოფიერს მოღვაწეობას ამ სასწავლებელში და მწუხარებას აცხადებს სამსახურიდან მისის გადადგომის გამო.

✦ **ახალი ნახრა ორგისა.** ტფ. გუბერნატორმა უკვე დამტკიცა. ამ ნახრით, ცხვარის ხორცი გირ-

---

ჩვენი სოფლის საჭიროება

ჩვენებურ სოფლის მდგომარეობა უმწეო და საავალალოა. სხვა ქვეყნებში სოფლის ცხოვრება უკვე დიდი ხანია აღორძინდა და წინსვლის გზას დაადგა, ჩვენში იგი მიდუნდა და წარმოების მოძველებულ წესრიგს დღესაც ვერ გასცილებია. წინსვლის მაგიერ იგი უკან-უკანაც იწევს; სოფლელს თან და თან ნაკლები ჰირნახული მოჰყავს, ეს ნაწარმოები ისეთი მცირეა, რომ სოფლის მცხოვრები ნახევრად მშიერი რჩება.

საუბედურო ის არის, რომ ჩვენებური სოფლელი ასეთ მდგომარეობას შეჰჩვეია და იგი ბუნებრივად მიაჩნია, მასთან ბრძოლა მას შეუძლებელი ჰგონია. ასეთ შეხედულებას გაფღენა აქვს სოფლელის ხასიათზედაც: ადამიანი, რომელიც ბუნების კანონების წინაშე მონურად ქედს იხრის, არსებულ წეს-წყობილებასაც ადვილად ემორჩილება.

ამაში—გადაგვარების წყაროა. სოფელი საქართველოს საფუძველია, სოფლის ბედი თვით საქართველოს ბედია და სოფლის სულიერი ან ფიზიკური გადაგვარება ძირს უთხრის მთელ ერის განვითარებას და თვით არსებობასაც.

ამიტომ ერის განათლებული ნაწილი ვალდებულია ხელი შეუწყოს სოფელს და მას აღორძინებისა და განახლების გზა და საშუალება უჩვენოს.

ასეთი გზა და საშუალება არსებობს. მეცნიერებამ დიდი ხანია გამონახა იგი, დასავლეთ ევროპის ცხოვრებამ გამოსცადა და შესაფერად სცნო.

ჩვენებურ ინტელიგენციას ვალია შეისწავლოს იგი და ჩვენშიაც გამოიყენოს.

დასავლეთ ევროპაშიაც სოფლის ცხოვრება ყოველთვის ახლანდელივით მოწყობილი როდი ყოფილა. იქაც ერთხანს საშინელის სისწრაფით იშლებოდა სოფლის მეურნეობა და სოფლის წვრილი მწარმოებელი ისევე იტანჯებოდა, როგორც ახლა ჩვენებური წვრილ-ფეხა სოფლელი იტანჯება. ამ 30—40 წლის წინად იქ ყველა დარწმუნებული იყო, რომ წვრილ და საშუალო სოფლის მეურნეობას სრული მოსპობა მოელის. ეხლა კი ამ აზრს ევროპაში ვეღარავინ გაიმეორებს. პირ-იქით სოფელს ყველგან გამოცოცხლება დაეტყო, სოფლის მცხოვრები მხნედ შრომობს და მომავლისაკენ სრულის იმედებით აღსავსე გაიყურება. სოფლის ცხოვრებას თან-და-თან კულტურული ელფერი დაეტყო, რომელიც წინად ყველას მხოლოდ ქალაქ ადგილების კუთვნილება ეგონა.

სად არის ასეთ აღორძინების მიზეზი? რა საშუალებით გამოცოცხლდა დასავლეთ ევროპაში სოფლის მეურნეობა. იქაურ საშუალებათა უკეთ შესათვისებლად ჯერ სოფლის დაქვეითების მიზეზების გაგებაა საჭირო.

ასეთი მიზეზები ბევრია: მიწის სივიწროვე, მიწის საკუთრებისა და იჯარის ღვარგისი წესები, მრეწველობა, გადასახადების უსამართლო გაწერვა—ყოველივე ეს მიზეზების ერთი წყებაა. მეორე რიგი—თვითმართველობის უქონლობა და სხვა და სხვა პოლიტიკური მიზეზია. მესამე რიგი—მიწის დამუშავების უვარგისი წესები და სოფლის მეურნეობის უკვე მოძველებული ტექნიკა.

აქ უფრო მესამე რიგის მიზეზები გვაინტერესებს, რადგანაც ამ მიზეზების მოსპობა თვით ხალხისავე ხელთ არის—საჭიროა მხოლოდ საერთიერთო გრძნობის და თვითმოქმედების გაძლიერება. ეს მესამე რიგის მიზეზები თუ მოისპო და სოფლის მეურნეობა შესაფერად შეიცვალა, ზემოთ ჩამოთვლილი სხვა მიზეზებიც თავის ოვად მოისპობა, ან ცხოვრების ახალ პირობების გავლენით შეიცვლება.

დავუბრუნდეთ მიწათმოქმედების დაქვეითების მიზეზებს. აქ ჩვენს ყურადღებას განსაკუთრებით ის გარემოება იქცევს, რომ სოფლად შრომის ნაყოფიერება შემცირდა: მოსავალი აღარ არის, ადამიანის მეცადინეობა სასარგებლოდ იხარჯება. ამის მიზეზი განსაკუთრებით ის არის, რომ მიწა დაიღალა და უნაყოფო შეიქმნა, რადგანაც საუკუნოების განმავლობაში მას არც ასვენებდნენ და არც ანოყიერებდნენ; მიწათმოქმედების ასეთი წესი ჩვენში ხომ დღესაც არსებობს.

ყოველი მცენარე თავის სასიცოცხლო ძალებს მიწიდან იღებს, იგი ნიადაგის სხვა-და-სხვა შემადგენელ ნაწილებითა საზრდოობს. ამიტომ რომელიმე ადგილას მუდამ, ყოველ წელიწადს ერთი და იგივე მცენარე თუ მოვიყვანეთ ყოველ წელიწადს ნიადაგს ერთი და იგივე,—ამ მცენარის მასაზრდოებელი,—ნივთიერება თუ მოვაცალეთ და სამაგიეროდ მიწა, რამე საშუალებით, ხელოვნურად, არ გავასუქეთ,—ძალიან ნაყოფიერიც რომ იყოს იგი, ბოლოს აუცილებლად დაიღლება, გამოფიტდება, მცენარეს მასაზრდოებელ ძალას დაჭკარგავს და უნაყოფო გახდება.

სასოფლო მეურნეობის ეკონომიურ საფეხურებზე, როდესაც სოფლის ყოველი ნაწარმოები ადგილობრივ იქმევოდა და იხარჯებოდა, მიწის გამოფიტვა საფიქრებელი არ იყო, რადგანაც მიწას იქვე ბუნებრივ სასუქის სახით სრულად ეგზრუნდებოდა ის, რასაც მიწა მცენარეს აძლევდა. მაგრამ შემდეგ, როდესაც ცხოვრება გართულდა, გაშენდა ქალაქები და სოფლის ნაწარმოები—მოსავალი და საქონელი ქალაქ ადგილებში მცხოვრებლებს მოხმარდა—მიწას სოფლად თან და თან მცენარეების მასაზრდოებელი სხვა და სხვა ნივთიერება მოაკლდა და ბოლოს იგი სრულიად გამოიფიტა*).

სასოფლო მეურნეობის ტექნიკური მხარეც არ არის ჩვენში შესაფერად განვითარებული. დღეს კიდევ ჩვენში წესად მიღებულია, რომ მიწას ორ წელიწადში ან სამ წელიწადში ერთხელ დაასვენებენ. ყანებში მხოლოდ ხორბლეულობას სთესენ. მიწას უვარგისად და უვარგის იარაღითა ჰხნავენ,—ასეთ ხვნას ბევრ დროსა და დიდს შრომას ანდომებენ. ღვარძლიანს, მჩატესა და გადურჩეველ თესლსა ჰხმარობენ... ცხადია, ასეთ ხვნა-თესვას ნაყოფიც შესაფერი ექმნება. უკანასკნელ წლების განმავლობაში მიწის მოსავალმა შესამჩნევად იკლო: თუ უწინ ერთ დესეტინაზე 90—80 ფუთი მოდიოდა, ახლა 40—30 ფუთიც აღარ მოდის. ასეთ მოსავლით ვერ ანაზღაურდება ის შრომაც კი, რომელიც ხვნა-თესვას მოჰხმარდა,—საიდან გადიხადოს სოფლელმა მიწის იჯარა, სახელმწიფო გადასახადი, რითი დაიკმაყოფილოს ოჯახის სხვა და სხვა საჭიროება?

მოსავლიანობის დაკლებას სოფლის ნაწარმოების გაიაფებაც თან მოჰყვა. პირველის შეხედვით ადამიანს ასეთი შედეგი გაუგებრად მოეჩვენება, მაგრამ იგი მსოფლიო ბაზრის გავლენით მოჰხდა. იმ ქვეყნებში სადაც ხალხმა მიწის ნოყიერება აღადგინა, სადაც მეურნეობის ტექნიკა განვითარდა, ხვნა-თესვა უფრო იაფი ჯდება და სოფლის ნაწარმოებიც ამიტომ იაფდება. მსოფლიო ბაზარზე ხორბლეულობის გაიაფება კი ჩვენშიაც ფასების დაკლებას იწვევს. მასვე ხელს უწყობს ჩვენებურ სასოფლო ნაწარმოების უვარგისობაც. დაღლილ, ცუდათ დამუშავებულ მიწას ჩვენში სუსტი მცენარეც მოჰყავს, ასეთ მცენარეს ნაყოფიც ღირსებით ნაკლებია და ნაკლებათაც ფასდება.

ამას კიდევ დაუმატეთ ტაროსის ცვალებადობა (გვალვა, მომეტებული წვიმიანობა, სიცხე, სიცივე, სეტყვა და სხვა), ყოველგვარი მავნებელი მცენარე და ცხოველი, სუსტ მოვლენებს უფრო ჰფენს, ვიდრე საღსა და უფრო ადვილად სტოვებს უმოსავლოდ სუსტ ყანის ჰატრონს. გაიხსენეთ ყოველივე ეს და თქვენთვის ცხადი ექმნება ის საავალალო მდგომარეობა, რომელსაც ჩვენებური სოფელი განიცდის.

მოსავლიანობის შემცირება და ამის გამო დასასვენებლად დატოვებულ მიწის რაოდენობის თან და თანი ზრდა, ამასთანავე თვით ხალხის გამრავლებაც, აუცილებელ საჭიროდ ჰხდიან საკმარის ხორბლეულების მოსაყვანად თან და თან მეტ მიწას, ახალ საყანე ადგილებს. საძოვარი და სათიბი ადგილები ისპობა, ეს ადგილებიც თან და თან ყოველგან ივსება სხვა და სხვა ხორბლეულის სათესად. ამის გამო საქონლის შოშენებაც ბრკოლდება, რომელიც თავის მხრივ მეტად ხელს უწყობს სოფლის მ[illegible]ეობას.

ასეთს პირობებში, ცხადია, ჩვენებური სოფელი უფრო ძვირფას მცენარეთა მოშენებას უნდა დასდგომოდა, რომ ამნაირად იმავე მიწით მეტი სარგებლობა ენახა. მართლაც ადგილობრივი ბუნებაც ხელს უწყობს ჩვენში იმას, რომ ხორბლეულის მოყვანის მაგიერ თან და თან სხვა უფრო ძვირფასი და შემოსავლიანი მცენარეულობის გაშენება გავრცელებულიყო (მევენახობა, მებაღეობა, თუთუნისა და ბამბის მოყვანა და სხვა).

მაგრამ თვით ამ უფრო ძვირფას მცენარეთა მოყვანის საქმეც ისეთსავე მდგომარეობაშია ჩვენში, როგორც ხვნა-თესვა და ხორბლეულის მოყვანა. აქაც წარმოების ტექნიკური უვარგისობა იფერხებს ამ მცენარეთა მოვლის განვითარებას. ოდესღაც მეტად შემოსავლიანი მევენახობა, მაგალითად, დღეს თითქმის საზარალოა. ჩვენი ღვინო, რომელიც დამზადების ტექნიკურ უვარგისობის გამო ძვირი გვიჯდება, არ იყიდება, რადგანაც ბაზარზე მის ადგილს სხვა რაიონების უფრო იაფი ღვინოები იჭერენ, ამასვე ვხედავთ სხვა ძვირფას მცენარეთა მოყვანის საქმეშიაც.

ამნაირად მიწის გამოფიტვა, ხვნა-თესვის უვარგისი წესები, სასოფლო მეურნეობის უვარგისი ტექნიკა და სამეურნეო იარაღების უვარგისობა—აი ის სამეურნეო ხასიათის უმთავრესი მიზეზნი, რომელთაც ჩვენებური სასოფლო მეურნეობა ახლანდელ მდგომარეობაში ჩააგდო. ადვილი დასანახია, რომ ეს მდგომარეობა შემდეგ კიდევ უარესი გახდება თუ მის მოსასპობად საზოგადოებამ რამე საშუალება არ იხმარა.

ხსნა სადღა არის? ს. ვ—ხ—

*) ჩვენებური მოკლე ვადიანი მიწის იჯარაც მიწის გამოფიტვის მიზეზად ჰხდება, რადგანაც მოიჯარადრე ცდილობს, რაც შეიძლება მეტი ირგოს და სასუქის სახით მიწას არაფერს აღარ უბრუნებს.

ლირს—15 კაპეიკი, კამეჩი—8 კ., ლორი (გაუტყავებელი) —13 კ., გატყავებული 14 კაპ. პოლიცმეისტერმა ბოქაულებს სასტიკად დაავალა, თვალყური ადევნონ, რათა ყასბებმა ხორცი ზედმეტ ფასში არ გაჰყიდონ.

✦ მწერალი აკაბრანიანი, რომელიც „დაშნაქცუთუნის“ საქმის გამო ნოვოჩერკასკის ციხეში იყო დაპატიმრებული და ამ დღეებში 20 ათას მანეთის თავდებით გაანთავისუფლეს, ამ ჟამად ბაქოში იმყოფება და მოკლე ხ ში ტფილისშიაც ჩამოვა. მეორე მწერალი ბ-ნი ხაჟაკი, რომელიც 10,000 მან. თავდებით გაანთავისუფლეს, გუშინ ტფილისში ჩამოვიდა.

✦ ტფ. პოლიცმეისტერმა ქალაქის საპოლიციო უბნების ბოქაულებს საგანგებო ბრძანება დაუგზავნა: გაზეთის თანამშრომელთ არავითარი ცნობა არ მისცეთო.

✦ ამ სამი თვის წინად ქუთაისში დატიმრებული ნიკო ჯაფარიძე რუეთის ციხეს გუბერნიაში იქმნა გადასახლებული. ბ-ნ ჯაფარიძეს უფლება მიეცა, ერთის კვირის განმავლობაში თავის ნებ თ წავიდეს ქუთაისიდან.

✦ ტფ. სასულიერო სემინარიაში 17 თებერვალს სალიტერატურო და სამუსიკო საღამო გაიმართება.

✦ ტფ. ქართულ გიმნაზიაში 19 თებერვალს სალიტერატურო დილა გაიმართება 19 თებერვლის დღესასწაულის აღსანიშნავად.

✦ თელავიდან გვწერენ: 28 იანვარს ქალაქის რწმუნებულთა მორიგი კრება მოჰხდა. კრების შესახებ ხმოსან ივ. დ. პაატაშვილისთვის არაფერი შეუტყობინებიათ, როდესაც სხვა ხმოსნებს კაცი დაუგზავნეს, ზოგს ორჯელაც. ბ-ნი პაატაშვილი ოპოზიციაში ითვლება და ბევრს ჰგონია, რომ ეს გარემოება იყო მიზეზი კრებაზე მისი მიუწვევლობისა. კარგი იქნება, სიმართლე გაგვაგებინონ იმათ, ვისიც ჯერ არს.

✦ თბილ ამინდების დადგომისას არაგვისა და მტკვრის ადიდება აუცილებლად მოსალოდნელია. ამიტომ ტფ. ფიზიკურმა აბსერვატორიამ ტფილისის პოლიცმეისტერს წინადადება მისცა, მცხოვრებნი გაფრთხილეთ, ახლავე მიიღონ ზომები მოსალოდნელ წყალდიდობისაგან თავის დასაცავადაო.

✦ ტფ. ქალაქის პოლიციას ემატება ახალი შტატ საპოლიციო უბნის 15 ზედამხედველისა. თითოს თვეში 40 მან. ჯამაგირი ექმნება.

✦ შედრეკვებს ჩერქეზიშვილისა (ავჭალისა) და მალაკნის ქუჩაზე სიარული აეკრძალათ ტრამვაის ვაგონებზე დაჯახების თავიდან ასაცდენად, რასაც ხშირად ადამიანთა მსხვერპლი მოსდევს ხოლმე.

✦ 5 თებერვალს ტფილისში შეიპყრეს ტფ. მაზრის სოფელ ვაშლოვანის მცხოვრები დავით სოლომონის ძე აღდგომელაშვილი, რომელიც ადმინისტრატიულის წესით იყო გაძღასახლებული და თავის ნებით დაბრუნდა.

✦ საერთო ხსრეკა დატიმრება ტფილისის პოლიციას წარსულ იანვრის განმავლობაში 55-ჯერ მოუხდენია. სულ დაუპატიმრებია 889 უპასპორტო.

✦ ტფილისში უკვალოდ დაიკარგა ოჰანეს ელიაზაროვი.

✦ კავკასიის ნამესტნიკმა ნება დართო ბაქოს ქალაქის თვითმმართველობას, რომ ხოლერის და ჟამის წინააღმდეგ ზომების მისაღებად ქალაქის სათადარიგო თანხიდან 4,000 მან. დაჰხარჯოს.

✦ ტფ. სასულიერო სემინარიაში ამ ჟამად რექტორის თანამდებობას ასრულებს ამავე სასწავლებლის ინსპექტორი პ. ვ. იაკუბოვსკი, ხოლო ინსპექტორისა—მასწავლებელი ბერ-მონაზონი ნიკოლოზი.

✦ 5 თებერვალს ქალაქის გამგეობის სადგომში ინჟენერმა კუჩანსკიმ ქალაქის საბჭოს საფინანსო და სატეხნიკო კომისიების შეერთებულ კრებაზე მოხსენება წაიკითხა კავკასიის შელეტეხიდზე რკინის გზის გაყვანის თაობაზე.

✦ ტფ. ფრინველთა მომშენებელ საზოგადოებას 1910 წლის განმავლობაში შემოსავალი ჰქონდა 3,020 მან. 58 კაპ., ხარჯი—2,149 მან. ვარაუდით, მიმდინარე წელს საზოგადოებას 2,155 მან. შემოსავალი და ამდენივე ხარჯი ეკმნება. საზოგადოების მომავალ კრებაზე სარევიზიო კომისიის წევრს აირჩევენ.

✦ ამ დღეებში კუკიის მადაკანთა სამკვედ-მოქმედო საზოგადოების წევრთა კრება მოჰხდა. კრებაზე დამწერეთ ჯერ ფული შეაგროვეს ერთმანეთს შორის სემირეჩიის მხარეში დაზარალებულთა სასარგებლოდ და შემდეგ დაადგინეს: მონაწილეობა მიიღონ 19 თებერვლის აღსანიშნავად განზრახულ დღესასწაულში. სხვათა შორის, გადასწყდა, ფული შეაგროვონ და ტფ. სასწავლებლებში ღარიბ მალაკანთა შვილებისთვის რამდენიმე სტიპენდია დაარსოს შეფის განმანთავისუფლებლის სახელობაზე.

✦ ტფილისის გუბერნიისა და ზაქათალის ოლქის სასადო სკოლების დირექციის 1910 წელს 25 ახალი პირველ დაწყებითი სკოლა გაუხსნია.

✦ ტფ. ტრამვაის დირექციამ სთხოვა ბელგიის უსახელო საზოგადოებას, გამოუგზავნოს ტფილისში ინსტრუქცია, რომლის მიხედვითაც ტრამვაის უფასო ბილეთებს დაურიგებს ქალაქის თვითმმართველობის მოსამსახურეთა და გაზეთის თანამშრომელთ.

✦ საგარეჯოს მცხოვრებნი ძმანი მიხეილ და დავით მჭედლიშვილები, ტფ. გენერალ-გუბერნატორის განკარგულებით, სამ სამის თვით ციხეში დაამატიმრეს. აბრალებენ, ცნობილ ყაჩაღ ნიკოლოზ კასრაძისა და ზალიკო სვიმონაშვილის ბრბოს იარაღსა და სურსათს აწვდიდნენო.

✦ მთავრობამ დაამტკიცა წესდება ახალ საზოგადოებისა, რომელსაც სახელად ჰქვიან „ფრანგთა უსახელო საზოგადოება ავტომობილით მიმოსვლისა კავკასიაში.“

✦ ბაქოში ქართულ სადამოს, რომელიც 2 თებერვალს გაიმართა, კარგად ჩაუვლია. საღამოში მონაწილეობის მიმღებთ ქ-ნ ჩერქეზიშვილს, ოპერის არტისტს მ. ნანობაშვილს და სხვებს საზოგადოება დიდის აღტაცებით მიჰგებებია. საღამოს დაწვრილებით ანგარიში ჯერ არ მიგვიღია.

✦ ტფ. გუბერნიის თავად-აზნაურთა წინამძღოლი თავ. გ. ა. ბაგრატიონ-დავითიშვილი გორის მაზრაში გაემგზავრა.

✦ ტფ. ფოსტა-ტელეგრაფის ოლქის უფროსი უმაღლეს მთავრობის წინაშე შუამდგომლობს, საკმარისი თანხა გადასდოს შუა ბაზარში ფ.-ტელ. განყოფილების გასახსნელად.

✦ ტფ. ტრამვაის დირექციამ უკანასკნელს ხანს ბევრი კონდუქტორი დითხოვა სამსახურიდან მგზავრებთან უზრდელად მოპყრობისათვის. მათ ადგილას დანიშნა სათადარიგო ჯარის კაცნი, რომელთაც სამხედრო სამსახური წელს გაათავეს.

✦ დღემდე ალექსანდრეს საავადმყოფოში ერლიხის „606“-ით 150 ავადმყოფისთვის უწამლნიათ და ყველა მორჩენილა.

✦ მიწადმოქმედების სამმართველს მთავარ რწმუნებულის დავალებით უკვე შედგენილ და მოწონებული იქმნა პროექტი შუახანის ველზე ტყის გაშენებისა. მუშაობა ტყის გასაშენებლად წელს დაიწყება.

✦ სოფ. შაშიანისა (თელ. მაზრა) და ქანძის (ახალ ქალაქის მაზრა) მცხოვრებნი შუამდგომლობენ, რათა მათ წვრილის კრედიტის ამხანაგობათა დაარსების უფლება მიეცეთ.

✦ წვრილის კრედიტის ამხანაგობათა დაარსების უფლება მიიღეს საქაშეთისა (გორის მაზრა) და ოძისის (დუშეთის მაზრა) მცხოვრებლებმა.

✦ კავკასიის ნამესტნიკმა შეუძლებლად სცნო, დაკმაყოფილოს ეჩმიაძინის სინოდის შუამდგომლობა იმის შესახებ, რომ ქათალიკოსის გარდაცვალებიდან ერთის წლის თავის შესრულებას არ მოუცადოს და ახალ ქათალიკოსის არჩევა ახლავე დანიშნოს.

✦ 5 თებერვალს მოდიცამ ტფილისში შეიშალა 51 მოხოვარი და უპასპორტო, ხოლო 6 თებერვალს—34 უპასპორტო.

თათბირი კახეთის რკინის გზის შესახებ

თ-დმა დ. ე. ჩოლოყაშვილმა საპეურნეო ბანკის სადგოში გამართა თათბირი კახეთის რკინის გზის რეალიზაციის შესახებ. ეს თათბირი გამოიწვია იმ გარემოებამ, რომ გაზეთებში უკმაყოფილება გამოაცხადეს. თათბირის მიზანი იყო, გამოერკვია, რამდენად კარგი და სასარგებლო ხელშეკრულება დასდეს თავად-აზნაურთა წარმომადგენლებმა და სჯობდა თუ არა სხვა პირთა რეალიზაციის პროექტები აწ არსებულს.

კრებას თავმჯდომარეობდა ბ-ნი ე. ს. თაყაიშვილი. თ-მა ჩოლოყაშვილმა დამსწრე საზოგადოება გააცნო რეალიზაციის პირობებს. ამის შემდეგ თავიანთ წინადადებებზე ილაპარაკეს ივ. სპ. ჯაბადარმა და ნიკოლოზ ჩოლოყაშვილმა, როგორც სხვა და სხვა ბანკების რწმუნებულებმა.

ის ბანკი, რომლის შუამდგომლობაც ბ-ნ ივ. სპ. ჯაბადარს ეკისრა, თავად-აზნაურობას საკრედიტო თანხის გასანაღდებლად აძლევდა ერთს მილიონს მანეთს. ამას გარდა გასანაღდებელი რჩებოდა კიდევ 800 ათასი მანეთი, რომელიც თვით თავად-აზნაურობას უნდა ეშოვა. როგორც ბ-ნ ჯაბადრის განმარტებიდან აღმოჩნდა, თავად-აზნაურობას იგი ასეთს წინადადებას აძლევდა დანარჩენ 800 ათას მანეთის საშოვნელად. უპირველეს ყოვლისა, 300 ათასი მანეთი შესდგებოდა იმ ფასიდან, რომელიც უნდა მიეცეს მიწის პატრონებს, რომელთა ადგილსაც რკინის გზა გადასჭრის. დანარჩენი 500 ათასი მანეთი კი თავად-აზნაურებს შეეძლოთ გლეხების სასოფლო-სამეურნეო თანხიდან შეეკრიბათ. დებატებმა აღმოაჩინა, რომ ეს კომბინაცია სასურველი არ იყო, რადგანაც გლეხების ჩარევა ამ ფინანსიურ საქმეში, ბევრის მოსაზრებით მოუხერხებლად მიიჩნიეს, და თვით გლეხებისთვისაც საზარალოდ. რაიცა შეეხება მიწების სასყიდელს, ეს ძალიან საეჭვო წყაროა და კონცესიის განაღდების საქმეს ამ საეჭვო წყაროზე ვერ დავამყარებდითო. ეხლა თუ ამ საშუალებით ახალს თანხას შევიძენთ, ძალიან კარგი იქნება, მაგრამ თუ ვერ შევიძინეთ, კონცესიის განაღდება ხომ მაინც უზრუნველყოფილიაო, განმარტა თ-დმა ჩოლოყაშვილმა. ამას გარდა, ერთს მილიონს მანეთს ბანკი ისეთის პირობით აძლევდა, რომ იგი არამც თუ ამ ერთს მილიონს ინაზღაურებდა, ზედ-მეტიც მიჰქონდა თავად-აზნაურთა საკუთარს თანხიდან, როგორც ეს ინჟენერმა თუმანიშვილმა დაამტკიცა.

ბ-ნმა ჯაბადარმა, სხვათა შორის, განაცხადა, მე ამ კომბინაციაზე მხოლოდ იმიტომ ვლაპარაკობდი, რომ მინდოდა რკინის გზის გაყვანის დროს თავად-აზნაურობა სრული ბატონ-პატრონი ყოფილიყო საქმისა და ამით ადგილობრივს მცხოვრებლებსაც ესარგებლათო. როგორც გამოირკვა, ბანკი თვითონ კისრულობდა რკინის გზის გაყვანას და მზად გაკეთებულ რკინის გზის ჩაბარებას აპირებდა. ამიტომ, ცხადია, გზის გაყვანის დროს თავად-აზნაურობა სრული პატრონი ვერ იქმნებოდა.

მეორე წინადადება თავად ხიკოლოზ ჩოლოყაშვილს ეკუთვნოდა. ის ბანკი, რომლის რწმუნებულადაც ბ-ნი ჩოლოყაშვილია, თავად-აზნაურობას აძლევდა ასი ათას მანეთს ფულად და უნაღდებდა 900-ათას მანეთის აქციებს იმ პირობით კი, რომ ეს ცხრაას ათასი მანათი თავად-აზნაურობას განსაზღვრულს ვადაზე გამოესყიდა. ამისათვის ჩოლოყაშვილს შემდეგი კომბინაცია ურჩევია. ერთს გავლენიან გენერალის დახმარებით თავად-აზნაურობას შეეძლო დროებით განაღდებული აქციები საუფლისწულო უწყებაში დაეგირავებინა და ბანკის ვალი გადაეხადა. ამ რიგად, თავად-აზნაურობას საბოლოოდ შერჩებოდა საკუთარის თანხით შეძენილი 900-ათას მანეთის აქციები და ასი ათასი მანათი ფულად. დღეს კი თავად-აზნაურობას ხელში უპირავს ოთხასი ათასი მანეთის ბანკის მიერ განაღდებული აქციები და უფლება კიდევ ხუთასი ათასი მანეთის აქციების შეძენისა. უკამათოდაც ცხადი შეიქმნა, რომ თავად ჩოლოყაშვილის წინადადება ყოვლად უსაზრო წინადადება იყო.

ბევრი სხვა საკითხებიც აღიძრა თათბირზე, მაგრამ რადგანაც კრების პირდაპირს მიზანს შეადგენდა დაპირისპირება სხვა და სხვა წინადადებისა და მათი დაფასება, თავ-ბედობაზე ლაპარაკის ნებას არ აძლევდა.

კრების უმრავლესობა იმ რწმენით დაიშალა, რომ ყველა განხილულ წინადადებაზე უფრო ხელ-საყრელს პირობებში თავად-აზნაურთა რწმუნებულებს შეუკრავთ ხელშეკრულობა.

სალიტერატურო დილა

გამართული ე. გაბაშვილის 40 წ. ლიტერატურ მოღვაწეობის პატივსაცემლად ქალთა „განათლების“ სკოლაში.

გულწრფელის მადლობით ღენდა აღვნიშნოთ ის რამდენიმე სასიამოვნო წუთი, რომელიც კვირას, 6 თებერვალს, სალიტერატურო დილაზე, გავატარეთ. ეს დილა მცხოვან მწერალ-ქალის ქ-ნ ეკატერინე გაბაშვილის 40 წლის მოღვაწეობის პატივსაცემათ გაიმართა ქართველ ქალთა „განათლების“ სკოლაში.

უბოალოდ და სადათ, მაგრამ ჯეროვანის მზრუნველობით და შინაარსიანათ მოწყობილი დილა გულს უხალისებდა დამსწრეთ, რომელნიც აშკარად ხედავდნენ, თუ რა შეუძლია ქონებრივად ღარიბს, მაგრამ სულითა და გულით მდიდარ, ფუტკარივით წყნარ მომუშავე პირთა მადლიან საქმიანობას.

შეგნებული გრძნობიერობით, ცოცხალი მახვილის ენით და გაბედულად წაკითხული პატარა მოსწავლე გოგონების მიერ, დაკვირვებით შერჩეული ე. გაბაშვილის ნაწარმოები,—უნებლიეთ იზიდავდა მსმენელთა ყურადღებას, მადლობის გრძნობას იწვევდა ხელმძღვანელთა მიმართ. აშკარად ეტყობოდათ, რომ ამ სკოლაში ტიკინებს კი არა, ცოცხალ შეგნებულ ადამიანებს ზრდიან.

ბევრმა იცის, რომ ამ სკოლაში ჩვენი საზოგადოების უღარიბეს წევრთა შვილები სწავლობენ, იცის ისიც, რომ იქ მეცადინობა ღირსეულადაა დაყენებული, რომ სკოლა უკიდურეს ნივთიერ გაჭირვებაშია და, ყველა ამის და მიუხედავად, ჩვენ შორის 40 კაცზე მეტი არ აღმოჩენილა, რომელთაც წლიურად ორი მანეთი გამოიმეტონ ამ სკოლისათვის.

პაწია სადარბაზო ოთახში მოეწყოთ სცენა, რომელიც ყვავილებითა და მწვანე ტოტების გრეხილებით მოერთოთ საბალოსნო სკოლის შეგირდებს. სცენის ფარდის ზემოდან მოთავსებული იყო იუბილიარის დიდი სურათი და გამოსახული იყო ინიციალები და რიცხვი 40 წ. პირველის ნახევარზე მოვიდა იუბილიარი, რომელსაც დამსწრე საზოგადოება და შეგირდობა ტაშის ცემით მოეგება, თაიგული მიართვა და სცენის გადაღმა მდგომმა მოწაფეთა გუნდმა მრავალ ჟამიერი უმღერა.

შემდეგ პირველი კლასის მოსწავლე ქალმა მ. ზაალიშვილმა წაუკითხა, როგორც გვითხრეს, თავის მიერ შეთხზული ადრესი: „ჩვენო ძვირფასო და საყვარელო დეიდა კატო! აი დღეს ჩვენ იმიტომ მოგვიყრია თავი, რომ ჩვენმა პატარა სკოლამაც თავისი გულწრფელი და ღრმა სიყვარული გამოგიცხადოთ თქვენ, რომელმაც მრავალ წლის განმავლობაში თქვენის მშვენიერის კალამით დაულალავად აღვიძებდით ჩვენს გულში ფაქიზ გრძნობას. როდესაც მასწავლებელი თქვენს სასიამოვნო მოთხრობებს გვიკითხავს ხოლმე, ყველა აღტაცებით ყურს ვუგდებთ. საყვარელო დეიდა! თქვენი 40 წლის ამაგი გაქვსთ ყველაზე და ყველა სცდილობს, ჩვენო ნუგეშო, რომ დღესასწაული გადაგიხადონ და ჩვენ, პატარეებიც ვისწაულით თქვენ საუკეთესო მოთხრობებს და ვისურვებთ თქვენს სიცოცხლეს მრავალ ჟამიერ, ჩვენო ტკბილო დეიდა კატო“.

შემდეგ მესამე კლასის მოწაფემ თ. გოგოლაშვილმა მშვენიერის გამომეტყველებით და გაბედულად ზეპირად წაიკითხა ვრცელი ბიოგრაფია ე. გაბაშვილისა. მეორე განყოფილების მოწ. ა. ციცაგმა მოთხ. „ოჯახის ნებიერი“ და მეორე კლასის მოწაფემ რ. მგალობლიშვილმა—ჯეროვანის გრძნობით და მეტყველებით ვრცელი მოთხრობა ე. გაბაშვილისავე „კაკლის ხე“. პირველი განყოფილება სიმღერით გათავდა.

როგორც პირველი, ისე დანარჩენ ორ განყოფილების ნომრები მთლად შესდგებოდა იუბილიარის ბელლეტრისტულ ნაწერებიდან. შემდეგ განყოფილებებში თავი ისახელეს 1-ლი კლ. მოწაფეებმა: თ. კანდელაკმა და ე. კენჭიაშვილმა, რომელთაც მოხდენილად გადმოგვცეს სცენა „მაგდანას ლურჯა“: ნ. მაკაბარიანმა (3 კლ.) მოთხ. „კამარინსკის“ წაკითხვით და ე. ბერიევმა (3 კლ.) მოთ. „ნაკადულს“.

მოსწავლე ქალთა გუნდმა ქართულ გიმნაზიის შეგირდის ლოტბარობით იმღერა: „მურმან-მურმან“, „თამარ მეფე და ხონთქარი“, „დელა“, „მივალ გურიაში“ და „გოგონა“.

შემდეგ შეგირდებმავე ითამაშეს სცენა „ძველი არტისტი“ და ბოლოს, მოწაფეთა მიერვე, დადგმულ იქმნა წაკითხულ მოთხრობებში გამოყვანილ ტიპების ცოცხალი სურათი.

გულ-აჩუყებული და მადლობელი იუბილიარი სცენაზე ავიდა და ყველა მონაწილე გოგონები გადაჰკოცნა.

მშვენიერი სანახავი იყო, როდესაც „დილის“ გათავებისას მოწაფენი ყვავილ-ხვავილით შემოეხვივნენ მთლად გაპალარეულებულ და სათნოიან სახის იუბილიარს და არ აკლიდნენ სამადლობელი სიტყვა დაემთავრებინა.

დიახ, „განცვიფრებაში მოვედით—რომ იმოდენა მოთხრობები ზეპირად დაესწავლათ შეგირდებს და თითქმის უნაკლულოდაც კითხულობდნენ, მაგრამ რამდენად საჭირო იყო მოთხრობების და ვრცელი ბიოგრაფის უეჭველად ზეპირად დასწავლა, ეს მასწავლებელთა საქმეა.

ნასიამოვნები საზოგადოება ნაშუადღევის სამ საათზე დაიშალა.

გ. ბ.—�elli.

ახალციხის მაზრა

(ს. აწყვერი).

ბადნარი აწყვერი, ახალციხე ბორჯომს შუა, მტკვარის ორთავ ნაპირზე გაშენებული. მტკვარზე ძველი ქვითკირის ნახიდარი ეტყობა. ახლაკი ხის ხიდი გამართული. აწყვერში 400 კომლი მცხოვრებელი ითვლება, მათ შორის 300 მაჰმადიანი და 10-დე მართლმადიდებელი ქართველი; 30 სომეხი და დანარჩენი ებრაელი.

მარტო მაჰმადიანნი მისდევენ მეურნეობას ხვნენ და სთესენ და მშვენიერს ბალებს აშენებენ, დანარჩენები კი ვაჭრობენ.

აქ სამოო ბაზარი გამართული. აქვთ სამინისტრო ერთ კლასიანი და სამრეველო სკოლა. არის ქსენონი ათოთაქეთურთ, კანაგებს ექიმი რომელსაც ეხმარებიან ფელდშერი და ბებია ქალი. აქვე არის საბოჭკელი და სასოფლო კანცელარეებიც.

შესანიშნავია მტკვრის მარჯვენა ნაპირზე, მაღალი კლდის კენწეროზე გადმოდგარი, დიდ-კალაკანიანი ციხე, რომელიც მთელს ხეობას ამაყად გადმოჰყურებს. აქედან 100 ნაბიჯის სიშორეზე, შუა სოფელში გაშენებული დიდი ტაძარი, რომლის სიგრძე შიგნით, 40 ნაბიჯი, საკურთხეველის კარდა; საკურთხეველი 12 ნაბიჯი სულ 52 ნაბიჯი სიგრძე. სიგანე—25 ნაბიჯი და სიმაღლე 30 იქნება; კედლის სისქე ორშინ ნახევარი. ადმოსავლეთისა და დასავლეთის კედლების სიმაღლე დაქცეულია, ხოლო ბეურდების ნახევრამდის. სულ ზემო ბუმბასისა ადარა დარჩენილა რა, კარდა თ. დის ერთის ნაწილისა, რომელიც საკურთხეველ'ს ჰფარავს.

საკურთხეველში კედლებზე ფერადი მხატვრობა დღემდე მოდწეულა, რომელიც ადგ-ადგ წვიმების ჩამოურეცხავს და გაუფერადებია და კარგად არ ირჩევა წმიდათა ვინობა ზოგან ადამიანის ხელს კირიკ ჩამოუფრია და სურათები დაუმახინჯებია.

საკურთხეველის კარე ქოშებში, დატენებული აქვს აკლდამები სარდაფებითურთ, სადაც მრავალი ნაშთი—ძვლები დღემდე შენახულა. ჩრდილოეთის მხრივ, ეკლესიის ბეური სხვა შენობებიც ჰქონია მოშენებული, ანგრეულები კედლებს. ჭიანს ... ეოფილებანი კათალიკოსისა და მისი სამდგელო კრებულთა სადგომები უნდა ეოფილიყოს.

ეს და ეს შენობები დიდ-კალაკანის შუა მოთავსებული.

ტაძარი მშვენიერი თლილი ქვითა ნაშენი კედლის ქვებზე, როგორც შიგნით, ისე კარედ, ადგ-ადგს ხუცური და მხედრული ასოებია ამოთლილი.

ამ ტაძარზე აი რას მოგვითხრობს გენუშტი: „ხოლო თამარეფის ხეე ზეკით მტკვრის კიდეზედ სამხრით არს აწყვერი, ქალაქი და ციხე დიდ-შენი. მოსახლენი არიან მესხნი, სომეხნი და ურიანი ვაჭარნი. არამედ წარჩინებულნი მაჰმადიანი: აქ არს ეკლესია დიდ-შენი; შეგნიერათ ქმნილი გუმბათიანი, ეოველად წმიდის დვთის მშობლისა.

იჯდა მატრაპოლიტი მწყემსი ეგორის კორტანეთს ზეიოისა და მტკვრის ჩრდილოეთისა და ბოცო-წყლის ჩრდილოეთის კერძოსი, ვიდრე ბურაის მდინარემდე. კარნა აწ უქმი არს არამედ ციხესა შინა დგანანი ენგიჩარნი. აქ არს ხიდი მტკვრსა ზედა“.

ისტორიიდგე ვიცით, რომ ეს ტაძარი დანგრეულა 1283 წელში ძრიელი მიწის ძვრისაგან. ხოლო სამიტროპოლიტო კათედრა მე-XVII საუკუნედან გაუქმებულა. როდესაც ოსმალოს დაუპურია ქართველთაგან სამცხე, მეკედრნი თავად-აზნაურნი, რომელთაც სჯულის დაკარგვა არა სდომებიათ (რადგანაც ოსმალო ძალდატანებით ამაჰმადიანებდა ქრისტიანებს), კარდასხლებულან ქართლში, სოფ. კოკანში. წყვერის ტაძრის ხატ-ჯვარებიც თან წაუღიათ და მცხეთას, სვეტი ცხოველში დაუსვენებიათ, იმ პირობით, რომ როდესაც ქრისტიანობა ხელში დაბრუნდებოდა სამცხე, ის ხატები ისევ უკანვე წამოედოთ. აწყვერის დვთისმშობლის ტაძარში ეს ამბავი 1746 წ. ეოფილა.

1890 წლის მიწის ძვრამაც სიკეთე არ დაყარა როგორც ამ ტაძარს, ისე ციხესა. უფრო მეტად ციხე დაზიანა, რომლის უმაღლესი კედლის ნაწილი, ადმოსავლეთ-ჩრდილოეთის მხრისა ერთიან ჩამოაქცია.

მეხი კ. გვარამაძე.

ამინდი კახეთში

ასეთი მკაცრი ზამთარი მოხუცებულებსაც-კი არ ახსოვთ. ჯერ იყო აქ ზამთარს გვალვამ და სიცივემ შეაწუხა მცხოვრებნი. ეხლა კიდევ დიდი ყინვები დაიჭირა. 30 და 31 იანვარს საშინელი ქარი ჰქროდა თითქმის მოძრაობა და მიმოსვლა შეწყვეტილი იყო. მთელი არე-მარე ამოთხმა; გზაფხული მეტად ხელშემწყო დარიანი უნდა იყოს, რომ მოსავლის იმედი გვქონდეს, თორემ ჯერ სანუგეშოს ვერასა ვხედავთ.

ამინდის გამო სოფელი დიდ გაჭირვებაშია, ხალხი შინ მომწყვდეულია, კარში ფეხი ვერავის გაუდგავს. სიფქვავი ყველას გამოელია, სენხობითაც ერთმანეთში ვერ გამართულან. დასაფქვავად მომზადებული (ვინც ასეთი ბედნიერია) ტომრები ისე უდგათ და ვერა ჰფქვავენ. წისქვილები ყველგან გაყინულია. ამას გარდა ბევრ სოფელში წყალი დაშრა და გაიყინა, იძულებულნი არიან ალაზნიდამ 10—12 ვერსის მანძილზე ზიდონ წყალი და საქონელიც ატარონ—წყლის დასალევად. ყველგან სიცივისა და ზამთარს უჩივიან, სხვა ამ დროს, თებერვლის პირველ რიცხვებში, გაზაფხულის სუნი ტრიალებულა, კახეთში, ისეთი თბილი დღეები დაუდგია ხოლმე, ეხლა კი თითქოს ზამთარი თავიდან იწყობაო.

სოფლის მცხოვრებთ ასეთი ამინდის შესაფერი არც სახლები აქვთ და არც ჩასაცმელ-დასახური, საქმელზე და თავის კვებაზე ხომ, რაღა თქმა უნდა, ნეტარებაში არ იქნება ჩვენი გლეხი. ექვ გარეშეა რომ ასეთ გარემოებაში ავადმყოფობა გაჩნდება ჩვენ კი ვშიშობთ „მენინგიტი“ არ გაჩნდეს, როგორც 1907 წელს ზამთარის გასულს, მით უმეტეს გაღმა მხარეს

ყოველ ზამთრიობით აქა-იქ იჩენს ხოლმე თავს. ეხლა არ ვიცით როგორ გადაურჩებით კახელები ამისთანა წყეულ ზამთარს.

არავის ახსოვს, რომ ალაზანი გაყინულიყოს. ამ ჟამად ძრიელ მცირე წყალი მოდის და ისიც ისე სქლადაა გაყინული, რომ ყინულზე ცხენით და ურმით თავისუფლად დადიან. **ეული.**

თეატრი და ხელოვნება

ქართული თეატრი. კვირას, 6 თებერვალს, ქ-ნ ნ. ჯავახიშვილის საბენეფისოდ ქართულ დრამატიულ საზოგადოების დასის მიერ წარმოდგენილ იქმნა ახალი პიესა: 1) მოჩვენებანი, ცნობილი პიესა იბსენისა და 2) შემოხვევა, ახალი ორიგინალური პიესა ი. ელეფთერიძისა.

იბსენის პიესას ჩვენი საზოგადოება კარგად იცნობს, და ამიტომ მის შინარსის გადმოცემას აღარ შეუდგები. მაყურებელთა ყურადღების ცენტრად გადაქცეული იყო ბ-ნი მესხიშვილი, რომელიც მემკვიდრეობით სენით დაავადებულ ოსვალდის როლს ასრულებდა. საზოგადოთ მესხიშვილმა ოსვალდის როლი როგორლაც უგულოდ ჩაატარა. როლის უცოდინარობაც არღვევდა მწყობრს თამაშობას, რომელიც სათანადო შთაბეჭდილებას ველარ ახდენდა. სამაგიეროდ რაღაც არა ჩვეულებრივად დაგვიხატა ბ-ნმა მესხიშვილმა უკანასკნელი სცენა. ეს ადგილი პიესაში თავის თავადაც ძალიან დრამატიულია. ოსვალდის მოლოდინი აღსრულდა, იგი გიჟდება. დაავალებული მისი გონება, ფიზიკურს ტკივილებისაგა მოშლილი სახე რაღაც თავ-ზარ დამცემს შთაბეჭდილებას ახდენს მაყურებელზე. მესხიშვილმა თავისი გასაოცარის მიმიკით საშინელი სურათი დავიხატა ასვალდის სულიერისა და ფიზიკურს ტანჯვისა. უაზრო, მოდუნებული თვალები, შეშლილი გამომეტყველობა სახისა და სამარისებული, ყრუ ამოძახილი სტერეოტიპულ სიტყვეებისა „მზე, მზე“ აფითრებდა საზოგადოებას და თრთოლვაში მოჰყვანდა. ბევრმა ველარ აიტანა ეს საზარელი სცენა და ღარბაზიდან გავიდა...

ნერვებ-აშლილი საზოგადოება ცოტაი ი. ელეფთერიძის პიესამ გაამხიარულა. პიესაში გამოყვანილია—რა ესთქვათ, ვინ არ არის გამოყვანილი!—გამარქსისტებული გენერალი, ძველებური დედა-კაცები, ახალ-გაზდა მოარშიყე ქალები, კარიკატურები. ნინოს, თავ. ალექსანდრეს ქალს, (ქ-ნი ნ. დავითაშვილი) ლევანი უყვარს, მაგრამ მეტისმეტს სიკეკლუცით იგი აღიზიანებს მას და ბოლოს უარსაც ეუბნება ცოლობაზე. ამის შემდეგ იგი სატრფოსაგან წერილს იღებს; იგი წერილით ატყობინებს, მას შემდეგ რაც თქვენ ცოლობაზე უარი მითხარით, ცხოვრების მიზანი დამეკარგა და ამიტომ თავს ვიკლავო. ნინო სასოწარკვეთილესას ეძლევა. სხვათა შორის ნინოს ხელსა სთხოვს თავ. ელიზბარ ჭავჭანიძე, უკვე ხანში შესული პოლკოვნიკი. (ბ-ნი ვ. გუნია). ეს გარემრება ძალიან აბრაზებს ახალ-გაზდა ნინოს, რომლის ორ-აზროვან ლაპარაკიდანაც პოლკოვნიკს თავისთვის სასარგებლო დასკვნა გამოჰყავს. იგი სთხოვს, რომ ნინომ თავისი თანხმობა საჯაროდ განაცხადოს. მათთლაც, ნინო სტუმრებს შეაგროვებს, თავის ქეშმარიტს გულის ნაღებს სტუმრებს გაუზიარებს და ისტირიულის ტირილით სკამზე დაეცემა. სწორედ ამ დროს სცენაზე გამოჩნდება სრულიად უვნებელი ლევანი. აღმოჩნდება, რომ ეს ინტრიგა ლევანის მეგობრების მოხერხებული იყო. დრამატიული ნასკვი მხიარულად თავდება.

პიესაში სხვათა შორის გამოყვანილია კარიკატურული ტიპები, გამომხატველნი ერთი მეორის მოწინააღმდეგე პარტიებისა. ამ კარიკატურებმა დამსწრე საზოგადოებაში დიდი სიცილი გამოიწვია, თუმცა, ჩვენის აზრით, ისინი რაღაც მოუხეშავ ელემენტებად არიან ჩაჩხირულნი პიესაში.

საზოგადოთ პიესა, ჩვენის აზრით, სუსტი გამოდგა, დრამატიული და კომიკური ელემენტი ისეა გადახლართული ერთმანეთში, რომ მაყურებელზე გარკვეულ შთაბეჭდილებას ვერ ახდენენ. ბავშვური ინტრიგა, ერთის მხრით თვით ნინოსი და მეორის მხრით ლევანის მეგობრებისა, როგორლაც ვერ ეგუება იმ დრამატიულს სულიერს განყოფილებას, რომელშიაც ნინო იმყოფება. ნინოს მსჯელობაც საზოგადოების მორელსა და ადამიანის გამხრწნელ პირობებზე არსებითად ყალბია. ნინო მხოლოდ კეკლუცობს, თვითონაც ძალიან კარგად ჰხედავს, რომ სრულიად გულუბრყვილოა ეს კეკლუცობა და ამიტომ მისი საქციელი ასეთს მსჯავრს ვერ გამოიწვევს თვით ნინოს მხრით მაინც. ჩვენც არავითარი საბუთი გვაქვს, ნინოს კეკლუცობას მსჯავრი დავსდოთ. მისი საქციელი მხოლოდ ჩვეულებრივი კეკლუცობაა ახლად შეყვარებულ ახალ-გაზდისა, რომლის გრძნობაშიაც ამ კეკლუცობას, თუ გნებავთ, სილამაზე შეაქვს, სინაზე.

საზოგადოთ ჩვენ გვგონია, რომ ბ-ნ ი. ელეფთერიძეს ახალს პიესას შეკეთება ესაჭიროება. ძალიან კარგს იზამს ავტორი, თუ ამ სიუჟეტს უფრო დაკვირვებით განავითარებს და კარიკატურულ სცენებსა სრულიად გამოსტოვებს... **Homo.**

—

კონცერტი ნ. ვ. პლევიცკაისა

6 თებერვალს სახაზინო თეატრში გაიმართა კონცერტი ნ. ვ. პლევიცკაისა. ნ. ვ. მღეროდა რუსულ ნაციონალურ სიმღერებს. მღეროდა მოხდენილად, ლამაზად და სტილის მიხედვით. დამსწრე საზოგადოებას ძალიან მოეწონა ეს მომღერალი ქალი და რამდენჯერმეც გამოიძახა. პლევიცკაიაც მღეროდა, სანამ ხმა შესწევდა.

კარგები იყვნენ აგრეთვე ფანდურზე (балалайка) დამკვრელი და მომღერალი ბარიტონი. მიუხედავად იმისა, რომ ფასები ძალიან აწეული იყო, თეატრი მაინც მთლად იყო სავსე.

უცხოეთი

კონფლიქტი პალატასა და სენატის შორის.

მოკლე ხანში დიდი კონფლიქტი არის მოსალოდნელი ოსმალეთის დეპუტატთა პალატასა და სენატს შორის. კონფლიქტის მიზეზი შემდეგია. 1909 წლის შემოდგომაზე პალატამ კონსტიტუციონალისტნა და კანონშრომელი სენატს გადასცა, რომელმაც კენონშრომელში ცვლილებანი ისე შეიტანა, რომ პალატას არ აცნობა. სენატისგან ცვლილებებით მიღებული ტექსტი კონსტიტუციისა პალატამ უყურადღებოდ მოიხსენა და მოიწონა, რის შემდეგაც სულთანს წარედგინა დასამტკიცებლად. სენატისგან შეტანილი ცვლილებანი კი დიდად მნიშვნელოვანია და სულთანის უფლება ძალიან ავართოვებს.

ეს ამბავი ასე გამოიარკვა. ერთის წლის წინად სულთანის ირადით დიდს ვეზირს ხაკიბეის ფაშობა ებოძა. პარლამენტის დეპუტატებმა ამის გამო პროტესტი განაცხადეს, რადგან კონსტიტუციით სულთანს უფლება აქვს, უმაღლესი ხანი მხოლოდ სამხედრო პირთ მისცეს. დეპუტატებს კონსტიტუციის ტექსტი უწყვნეს, სადაც სიტყვა „სამხედრო“ სრულიად არ ადმოჩნდა. ამის შემდეგ პალატამ კიდეგ ბევრი ცვლილებანი ადმოაჩინა. სენატს მიუმატებია ტექსტისთვის ისეთი პუნქტები, რომელთაც სულთანს უფლება ეძლევა ზავი შეკრას, საგანგებო სულშეკრულობა დასდოს და ამას კარგა დაუთმოს ოსმალეთის ტერიტორიის სხვა ქვეყნებს და დაითხოვოს პალატა სენატის თანხმობით.

პარლამენტმა საკანონმდებლო კომისია აირჩია და დაავალა მოქმედების გეგმა შეიმუშაოს კონსტიტუციის ადასდგენად.

საქმე იმითაც მწყალდება, რომ სენატი პალატისგან თხოულობს კანონმდებლობით ინიციატივის უფლებას და ნებართვას, რომ მთავრობის კანონშროელქტები თვითონ განიხილოს პალატაში გადაცემამდე. ეი კიდეგ ერთი ვეზირი ამზეზი მოსალოდნელ კონფლიქტისა: კონსტიტუციის გადასინჯვის დროს პალატამ მოითხოვა, რომ სენატის წევრთა ორი მესამედი არჩეულნი უოფილიყვნენ, მაგრამ ეს წინადადება სენატმა უარყო.

უველა ამ მწყალე კითხვების გარეშედგას პალატა, ადრად, მოკლე ხანში შეუდგება და მაშინ აუცილებელიც იქმნება ის კონფლიქტი, რომელზედაც ჩვენ ზემოთ ვლაპარაკობდით.

ამბოხება იემენში.

იემენში საქმე თან და თან მწყალდება. 10,000 არაბი უკვე მოვიდა და ადგა შემოარტყა სანუს ციხეს. მეამბოხეებმა სცადეს ციხეზე თავდასხმა და ისე ადგა, მაგრამ ვერ მოახერხეს. ხოდეიდში დაბანაკებული ჯარი თხოულობს, რომ მეამბოხეებთან შებრძოლების ნება მისცენ, მაგრამ სამხედრო მინისტრმა კადასწყვიტა, მაშველ ჯარის მოსვლას მოუცადოს. იემენის საქმეების კეთილსარგებლად სტამბოლში საგანგებო კომისია შესდგა.

„რუსკოე სლოვოს“ სიტყვით, მეამბოხენი იმამის ახიას მეთაურობით ხოდეიდს უახლოვდებიან.

ავსტრია ბალკანეთში

სალონიკი. რამდენიმე ბოსნიელი კლერი ნოვობაზარსკის სანჯაყზე გადავიდა, სოფელ ბლეკლის მახლობლად და ოსმალეთის საზღვარზე სადგომების აგებას შეუდგა. ადგილობრივმა მცხოვრებლებმა პროტესტი განაცხადეს. მათ მხარი მისცა ოსმალეთის მთავრობამაც, მაგრამ ბოსნიელებმა ადგილის მიტოვება არ მოისურვეს, უკანასკნელი ავსტრიის ულტიმატუმის რაზმი მოუშვეს. ოსმალეთ რაზმმა ძალით მოანდოშა ბოსნიელ კლერთა კანდეგნი, მაგრამ მათ ულტიმატუმებმა თოფები დაუშინეს. ორი ჯარის კაცი მოჰკლეს და რამდენიმე დასჭრეს. შეტაკების მოსასმენად სანჯაყში ავსტრიის კომენდანტი მოვიდა. ორთავე მხარე დიდად აღელვებულია. მოელიან ახალ შეტაკებას.

გერმანიის საერთაშორისო მდგომარეობა.

ბერლინი. შოდიტიკურ წრეების მიერ მიღებულ ცნობით, გარეშე საქმეთა მინისტრმა კიდერლენგენბერმა საბიუჯეტო კომისიაში სიტყვა წარმოსთქვა, რომელშიაც მეტად უნუგეშოდ აღიარა საერთაშორისო მდგომარეობის გერმანიისა. მინისტრმა აღნიშნა, რუსეთის საზოგადოება და ბრესა არა-მეგობრულად შეტქერის გერმანიას და ამიტომ გაჭირვების დროს გერმანიას რუსეთის იმედი არ უნდა ქონდეს. მინისტრმა სოციალ-დემოკრატებს სთხოვა, კამოთის დროს ნუ გაიღაშქრებთ რუსეთი მთავრობაზე, ბერმანიის ამ ერთად ერთს მეგობარზეო. შემდეგ დაუმატა, თუ ომი მოვიდა, იტალია გერმანიას კარგ მოკავშირის სამსახურს ვერ გაუწევსო; ავსტრია და გერმანია კანმარტოებით დარჩებიან და თავის ინტერესების დაცვა მხოლოდ საკუთარ ძალ-ღონით მოუხდებათო. ერთად ერთი ხსნა ქვეყნისა არის—ძლიერი ჯარი და ფლოტი. კომისიის წევრებზე მინისტრის სიტყვამ მეტად მძიმე შთაბეჭდილება იქონია, თუმცა მის ბესიმიზმს ყველა არ იზიარებს. ბევრი იმ აზრისა, რომ მინისტრის სიტყვა მხოლოდ ხრიკი იყო, რომ დითაც თავისი სამხედრო მოთხოვნილებანი უნდა სისრულეში მოიყვანოსო.

პორტუგალიაში

ლისაბონი. კლერიკალთა წრეებში დიდს უკმაყოფილებას იწვევს ახალ კანონშრომელქტის ერთი მუხლი, რომლითაც ეკლესიები და მონასტრები სახელმწიფოს საკუთრებად უნდა იქმნენ აღიარებულნი.

კლერიკალები, როგორც ეტყობა, გულდადაკრეფილნი არიან და შემოსვევას ელიან, ნოდრს რესპუბლიკას ძირი გამოუთხარონ. ჯერ კი ამისთვის შესაფერს ნიადაგს ამზადებენ. ერთს პროვინციაში ამ დღეებში შემურბილ იქმნენ მდედები, რომელნიც ჯარში პროკლამაციებს არიგებდნენ. შემურბილნი დისაბონში გაგზავნეს.

სპარსეთში

თეირანი. ახალ რეგენტს განზრახვა აქვს, წმინდა პარლამენტალური კაბინეტი მოიწვიოს. ამავ დროს სურს სახელმწიფოს მართვა-გამგეობის საოთავეში თვით დარჩეს და აქტიური როლი ითამაშოს. რეგენტი სპარსეთში დარჩება, თუ შეჯლისი მისს გეგმის წინააღმდეგ არ წავა.

სპარსეთი ინგლისის ბანკის დახმარებით დიდის სესხის ადებას აპირობს. ამ ფულით ძველს სესხების საქმეს მოაგვარებს და რამდენიმე მილიონი თუმანიც დარჩება. სესხის საქმე ჩქარა დამთავრდება.

რუსეთი

როგორც ხარბინიდან იტყობინებიან მოელს მანჯურიის მიდამოებში შავი-ჭირია მოდებული. გაწყვეტილია 12 სოფლის მცხოვრები. ბრბო და ხუნხუზები ხულინჩენში ჩაკეტილან. ჯარს ვერ გაუბედნია ციხის კედლებს მიუახლოვდეს. ბრბო ჯარზე გულმოსულია.

ხარბინში ერთი საწყობი აღმოუჩენიათ, რომელიც სავსე ყოფილა **შავის ჭირისაგან დახოცილ და ნაწნავებ დაჭრილ ჩინელებით.** ამბობენ, ნაწნავები დაუჭრიათ, რათა შემდეგ ევროპაში გაასაღონო.

როგორც იტყობინებიან, **ილიოდორს აღარ ქმა დაუდვია,** რომ სიკვდილის შემდეგ მისი სენაკი სამუდამოდ დაჰკეტონ და მხოლოდ წელიწადში ერთხელ გახსნან, ისიც აღდგომის დღეს.

ტყუილს მოკლე ფეხები აქვს

(პასუხად მღ. მიხ. ელიზბარიშვილს).

თელავის სასულიერო სასწავლებელში ქართულ გალობის დაქვეითების ამბავი ახალი ამბავი არ არის.

ეს გარემოება მეც ცხად ვყავი „სახალხო გაზეთი“-ს მე-175 ნომერში, რომელიც, როგორც მოსალოდნელი იყო, არ ჰსიამოვნებია გალობის მასწავლებელს მღ. მიხ. ელიზბარიშვილ და ვითომდა პასუხს იძლევა „სახალხო გაზეთი“-ს მე-201 ნომერში.

ქართული გალობა რომ უხეიროთა ყოფილა დაყენებული, ამისი მიზეზი არა ყოფილია ის მრავალი არა-პირდაპირი თანამდებობანი, რომლითაც იგია დატვირთული—როგორც მ. ელიზბარიშვილი სწერს, ეს მისთვის უარესი. სჩანს იგი თავის თანამდებობას არ შეეფერება, მაგრამ რაც უნდა იყოს, მას ძაინც უკეთესად შეუძლიან გუნდის დაყენება, თავის პირდაპირ მოვალეობას, რომ მეტ ყურადღებას აქცევდეს, ვიდრე სხვა საქმეებს. თვით მ. ელიზბარიშვილი ვერ უარ-ჰყოფს, რომ იგი ხსენებულ სასწავლებელში გალ. მასწავლებელს და მღვდლის გარდა, გამგეობის საქმის-მწარმოებელია და ამავე გამგეობაში მეორე ადგილი გადამწყვეტისა უჭირავს (ამ მოვალეობას ასრულებდა ინსპექტორის თანამშემწე დ. ქარუმიძე, როგორც თავისუფალი და მცირე ჯამაგირიანი, მაგრამ იძულებული იყო, თავი დაანებინა). ვეთანხმები მ. ელიზბარიშვილს, რომ „თავისუფალ დროს ბულვარის ტკეპნის მაგიერ საქმე აკეთოს“. თუმცა ამისაც უცხოარ არის, მაგრამ გამგეობისა და კანცელარიის საქმის წარმოებას ხომ დრო უნდა. ოქმები, ანგარიშის შედგენა, გადაწერა, მიმდინარე საქმეები და სხვა ადვილი საქმე არ არის. მით უმეტეს, ეს უწმ. სინოდის სამოსწავლო საბჭოს ბ. ტიხომიროვის რევიზიის შემდეგ გაძნელდა.

დილით მ. ელიზბარიშვილს გაკვეთილები სასულიერო და ქალთა სასწავლებლებში აქვს, ბგალობელთა გუნდის მომზადება და ვარჯიშობა შეუძლიან მხოლოდ სადილთ-უკან. ეს დრო მან ან უნდა გუნდს მოანდომოს, ან გამგეობას და ან ღვთის მსახურებას. კვირა-უქმეობით, როგორც მღვდელი, წირვა-ლოცვაზე უარს ვერ იტყვის, გამგეობის საქმეებსაც უკან ვერ დააყენებს და მგალობელთა გუნდისთვის კი დრო აღარა რჩება და მართო იმითა კმაყოფილდება, რომ საგალობლები როგორმე შეათვისოს წირვა-ლოცვის შესრულებისათვის.

საშობაო-სააღდგომოდ მოწაფეების საგალობლად დატოვებაზე შეიძლება შეცდომაში შემიყვანეს; ერთმა ღარიბმა დედამ შემომჩივლა, ჩემი შვილი უნდა სოფელში—სახლში წამეყვანა, ხარჯის ასაცდენად, მაგრამ საგალობლად დასტოვესო.

მ. ელიზბარიშვილი მარწმუნებს—მრევლი არა მყავსო, ამაზე სჯობია თავის ეკლესიის საალსარებო სიებზე მივუთითო, საიდანაც პასუხს მიიღებს.

რაც შეეხება ჯარის საწილში მწყობრობას, სცდება მ. ელიზბარიშვილი, ზაფხულის გარდა იგი სწავლის დროსაც ასრულებდა და აკი ამისთვის თვით საქ. ექსარხოსმა მიაქცია ყურადღება და ამის ნება აღარ მისცა.

დასასრულს მღ. ელიზბარიშვილი მოითხოვს ჩემგან სპეციალისტების საშუალებით დაეუმტკიცო გალობის დაქვეითება, რაზედაც მოვახსენებ: ეხლა ზ. ფალიაშვილს და ი. კარგარეთელს ვერ მოვიწვევ თელავში ამის გულისათვის, მხოლოდ ერთი ეს მიბრძანოს გულზე ხელ დადებით ან თავის თანამოსამსახურეთ მაინც ჰკითხოს: როდის უფრო უკეთესად იყო დაყენებული მგალობელთა გუნდი, ეხლა თუ ძის წინა-მოადგილის ნ. ბ. სულხანიშვილის დროს, როცა ისეთი ჰარმონიულად სრულდებოდა საგალობლები, რომ, თელავის საზოგადოება განგებ დაიარებოდა მის მოსასმენად. წინანდელ გალობის მასწავლებლებზე, მაგ., ზ. ივ. ჩხიკვაძეზე არას ვამბობ, როცა სახალხო სიმღერებსაც კი ასწავლიდნენ...

თუმცა სათქმელი კიდევ მაქვს, მაგრამ ისედაც გამიგრძელდა წერილი, ვიტყვი მხლოდ, რომ მე ჩემ მიზანს მივაღწიე. ამის შემდეგ მამა ელიზბარიშვილი ეცდება უკეთესად დააყენოს ქართული გუნდი.

ამასთანავე ვაცხადებ, რომ ამით ერთხელ და სამუდამოდ ვსპობ ამ საგანზე კამათს. **ახო.**

განცხადებანი

ტფილისის ქალაქის გამგეობა

—— აცხადებს, ——

რომ მადათოვის კუნძულზე არსებულ საქალაქო ცეხგაუზში, კვირა-უქმის გარდა, ყოველ-დღე დილის 8—12 საათამდე და ნაშუადღევის 3—5 საათამდე ისყიდება ვირთაგვების საქერი მახე, თითო ცალი 80 კაპ.

3—1043—3

ბრაფოლოგი-ხიროსოფი

გამოიცნობს აწმყოს, წარსულსა და მომავალს. ყოველ ხელიერ განცდასა და ჩვეულებას. ყველა კითხვაზე პასუხს იძლევა. ბირიხვირ ნახვითა და მეთვლით. მიწვილის ბრ. N 97, სახლი 8. იღებს დილის 9 ს. სადამდე 8 საათამდე.

(10—1035—4)

საჩქაროდ, შემოხვეულად გამო, **ისყიდება სახლი,** განმარტოებით, ქუჩის კუთხეში მდგარი, ბაღითა და 8 ოთახით, ეს იგი 6 და 3; ბანკის ვალი 4900 მ. დასამატებელი თანხა მორიგებით. სახლი საუკეთესო ჰავიან ადგილზეა, ტრამვაის მახლობლად. სოლოლაკი, ამაღლების ქუჩა, უკანასკნელი აღმართი, № 2. (2—445—2)

მიმდინარე წლის 30 დეკემბრიდან **გ ა ი ხ ნ ა მუხრანსკის ახალი კერძო**

სამკურნალო

მუდმივის საწოლებით.

Тифлисъ—Песковская ул., 9. и 48 Цициановскаго подъема, противъ новаго (Мухранскаго) моста. Телефонъ N 370.

ავადმყოფებს ყოველ დღე სპეციალისტი ექიმები მიიღებენ.

ნ. ვ. ახვერდოვი—(მედ. ექ.), ყურისა, ცხვირ. და ყელის სნეულ. 11—12 საათ.

გ. ბ. ახვერდოვი—(მედიც. ექ.), ათაშანგ., ვენერიულ და კანის სნეულ. 1 ნახ. 2 ნახევარ საათამდე.

ბ. ბ. გაზაზოვი—შინაგან სნეულებან. დილის 10—11 საათ.

ტ. ი. გეორგ-ბეგიანი—(მედ. ექ.), თვალის სნეულ. (ორშ., ოთხშ. და პარასკევობით), დილ. 8 ნახ. 9 ნახ. საათ.

კ. ბ. გონიევი—ბავშვთა სნეულ. (სამშ., ხუთშ. და შაბ.) 1 ნახ. 2 საათამდე.

ბ. ი. გრიგორიანი—ქირურგიულ სნეულ. დილ. 11—12 საათ.

ი. ვ. კალამკარიანი—დედათა სნეულ. 1—2 საათამდე.

ბ. ი. კატანიან—(მედ. ექ.), შინაგან სნეულ. 12—1 ს.

მ. დ. კილოსანიძე—ქირურგ. სნეულ. (სამშ., ხუთშ. და პარასკ.) 12 ნახ. 1 ს.

ვ. ბ. მელიკონიანი—ქირურგ. სნეულ 5—6 ს.

ტ. ნ. ტერ-ნერსეზოვი— ქირურგ. სნეულ. (ორშ., ოთხშ., შაბ.), 1 ნახ.—2 ს.

ათაშანგის წამლობა ერლიხ-ხატას პრეპარატით (Ehrlich-Hata „606“-ით.

დარიგების ფასი—50 კ. სტაციონალური ექიმობისთვის 3—5 მანეთამდე, ოპერაციები, შეხვევა, კონსულტაცია და სხვ. მორიგებით.

სამკურნალოს გამგე ექ. ბ. ი. **გრიგორიანი.** № 646. 100—5 (0—5—24)

ვ. ყიფიანის დრამა

სამეგრელოს მთავარი ლევან

ისტორიული დრამა 5 მოქმედებად გამოაცემა გაზ. „დროების“ რედაქციისა და კ. მესხიევისა.

ფასი ორი აბაზი

იყიდება „სახ. გაზ.“ რედაქციაში და წერაკითხვის საზოგადოების წიგნის მაღაზიაში.

საუკეთესო წითელი (Кет.) ხიზილალა

სალიანის თევზთ მრეწველ და მოვაჭრეთ ძმ. ძეგველოვების

● მაღაზია ●

პუშკინის ქ., სახლი № 9, ტელეფონი № 712,

ყოველ დღე განუწყვეტლივ მოდის

✦ ახალ-ახალი ✦

ოსეტრინა (ზუთხი) **და სევრიუგა** (ტარანცანა).

ხიზილალა

ახალი (Зернистая).

პარკისა და კოლოფებით

საუკეთესო დოშები და ზურგიელები

მიღებულია დვინის ორაგული (სიოგგა)

მივიღეთ საუკეთესო პაისუნი ხიზილალა გირვანქა 1 მ. 60 კ. და წითელი ხიზილალა (Кетовая). ხ0 კ. 60 კ. ზირ.

აგრე მივიღეთ დიდი პარტია ყოველნაირი კონსერვები.

(წ—128—97)

ГАФРОТИЛЕЗА

ВИНЦ ИТАНЖЕЗА

ნერვების სისუსტით, სქესობრივ უღონობით, მოხუცებულობის დაჩამჩამებით, სევდის ქარით, სასხლნაკლებობით, ჭლექით, ათაშანგით, ვარდის წყლით წამლობის შედეგებით, გულის სნეულებით (გულის ქონით, გულის ფრიალი, გულის სისუსტე და სხვა) ძარღვების დადუნებით, ალკოგოლიზმით, ხერხემლის გახმობით, სიდამბლით, სნეულებათაგან წარმოშობილ სისუსტით, დაქანცულობით და სხვა.

გასასყიდად გავრცელდა მრავალი იაფ-ფასიანი და ჯანმრთელობისათვის მავნებელი, **ჩვენის სპერმინის** მიბაძულებანი, რომელსაც ნაირ-ნაირ სპერმინის სახელით ასაღებენ და სხეულთა შეცდომაში შესაყვანად ამ ყალბ წამლების მკეთებელნი წამალთან ერთად უგზავნიან ექიმებისაგან დადასტურებულ ჩვენის **სპერმინა-პელას** რეკლამას, და თავის წამლის რეკლამად ასაღებენ. ამისათვის ჩვენს მოვალეობადა ვთვლით ჩვენის **სპერმინის** მხმარებელნი გავაფრთხილოთ. ყველა მოწონების წერილები, ექიმთა და მეცნიერთა დამოწმებანი, რაც კი რამ იბეჭდება **სპერმინის** სიკარგეზე, ჩვენ **სპერმინზე** ნათქვამი, რომელსაც ეწოდება **„სპერმინ-პელა“** ყველა დანარჩენი საშუალებანი მხოლოდ უმგვანო მიბაძვაა ჩვენის ფირმის მიერ დამზადებულ **სპერმინ-პელისი** და მათი მარგებლობაც არავითარ შემთხვევაში ჩვენს წამლებს ვერ შეედრება. ერთად-ერთი, ნამდვილი სპერმინი ჩვენი სპერმინ-პელაა—თითო შუშა 3 მანეთ. ✦ მსურველნი უფასოდ ეგზავნებათ სპერმინის თაობაზე აუარბე ლი ლიტერატურა. ✦

органотерапевтическій институтъ. **профессоръ докторъ ПЕЛЬ и С.-вья.**

Поставщики Двора Его Императорскаго Величества.—С.-Петербургъ. В. О., 7 лин. 18.

АВАДМУОФЕБС

(Мотцль и К-о. № 1229.) (8—26—3)